

Молода Україна

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

РІК ВИДАННЯ XLIII

ЛИСТОПАД-ГРУДЕНЬ -- 1993 -- NOVEMBER-DECEMBER

Ч. 422

Яким Глинський, "Христос родився", XVIII ст.
Із зруйнованої Успенської катедри Києво-Печерської Лаври.
Композиція Олеся Тимошенка.

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Ihor J. Lysyk,
885 Beaufort Ct.
Oshawa, Ont. L1G 7J7

T. Boyko,
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C. Y2A 6X3

В США:

Головний представник

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed In.
Hopewell, N.J. 08525

Pawlo Prokopenko,
75 Kennedy Circle
Rochester, N.Y. 14609

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S.W.
Cleveland, Ohio 44144

МОЛОДА УКРАЇНА

MOLODA UKRAINA

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

A Ukrainian Monthly Magazine
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Canadian Youth
Association -- ODUM

Голова ЦК: **М. МОРОЗ**
Редагує Колегія:

Л. Ліщина -- редактор,
Ю. Криволап, В. Родак,
А. Лисий, О. Пошиваник,
Л. Павлюк, О. Харченко,
В. Корець.

In USA -- Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: M. Moroz

Адміністратор Зіна Корець
Тел. (416) 763-3422

3253 Lakeshore Blvd. W.
Toronto, Ont. M8V 1M3

Це число підготував Леонід Ліщина.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У США, у Канаді і в Україні . . . . . 25.00 доларів

Ціна одного примірника: 2.50 дол.

В Австралії . . . . . 17.00 дол. (австрал.)

Ціна одного примірника: 2.00 дол.

В Англії і Німеччині . . . . . 18.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 2.05 дол.

В усіх інших країнах Європи . . . . . 17.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 1.70 дол.

В усіх країнах Південної Америки . . . . . 15.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 1.25 дол. (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо прислати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupon) на суму 65 канадських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову, рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди відповідають поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати на адресу:

MOLODA UKRAINA

Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії -- М. Рильський, М. Щербак, Д. Павличко, І. Франко, М. Скеля-Студецький. Проза: Око -- Пам'ятник жертвам голоду в Україні коло Чикаго. Привітання від Президента України Леоніда Кравчука. В. Кошова -- Дарунок з Канади Полтаві. О. Ющенко -- Діялоги з "Послом пісні". В. Гончар -- З Канади до Ладиджинки допомога. О. Харченко -- Збори корпорації "Україна". О. Хахуля -- Б. Антоненко-Давидович у пазурях чекістів. КТРУ -- Діймо сьогодні! Б. Дяконов -- Мої перші українські курси. Т. Денесюк -- Золоте серце. Г. Могильницька -- Лист до УПЛДМ. Л. Ліщина -- Вибори в Україні. Листи до редакції. Родинна хроніка.

Веселих Свят Різдва Христового й щасливого Нового Року

Цими словами сердечно вітає

Український народ в Україні та всіх українців у цілому світі, Президента, архиереїв і священство українських церков, Президію і Секретаріят СКУ, братні організації, всіх членів ОДУМ-у, Товариства Одумівських Приятелів, дописувачів, читачів та передплатників журналу "Молода Україна", симпатиків і прихильників ОДУМ-у та бажаємо всім радості, здоров'я і всього найкращого в житті й праці.

Центральний Комітет ОДУМ-у,
Головні Ради Старших Виховників ОДУМ-у та Головні Управи ТОП-у в США, Канаді та Німеччині, Дирекції корпорацій осель "Україна" і "Київ",
Редакція та Адміністрація журналу "Молода Україна".

Максим РИЛЬСЬКИЙ

Микола ЩЕРБАК

РІЗДВЯНИЙ СОНЕТ

Незмінний свідку пращурів моїх,
Золотооке небо! Ясний світе!
Тобі мої замислені привіти,
Акорди перші співів різдвяних!

Казки ієрогліфів золотих,
Незримих рук усім видимі квіти!
Як бачить вас і серцю не радіти,
Як не забудь усіх турбот земних.

Під дальній звук урочистого дзвону
Ви воскресили вбогий Віфлеєм
І схилену над яслами Мадонну.

Ви світите перед великим днем
Над бідною кривавою землею --
Нового світу новою зорею.

ВІДВІЧНА ЛАСКА

Усе минає, гасне і сплива,
Лише Вона над грішною землею
Сріблиться милосердною Зорею --
Відвічна ласка Божого Різдва!

Небес прецедра голуба канва
І білий світ над чорною ріллею --
Сам Бог тебе леліє, цвіт-лілеє, --
І, Україно, ти віки жива!

Ти, як і Він, з народження терпіла,
Але рука Господня охрестила
Твій люд, і землю, і твоє буття...

Цвітійте, ряснійте, ниви колоскові!
У Нім, у Нім -- у вічному Христові --
І доля й щастя, сила і життя!

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! -- СЛАВМО ЙОГО!

ПАМ'ЯТНИК ЖЕРТВАМ ГОЛОДУ КОЛО ЧІКАГО

Коло пам'ятника жертвам голоду в Україні в місті Блумінгдейл група ТОП-івців та ОДУМ-івців Чікаго.

Зліва на право: ТОП-івці з Індіяни -- Олександр Багнівський, Зіна Луценко та Марія Багнівська; ОДУМ-івці -- Маруся Коновал, Ліда Шкрбець, Тарас Коновал, Маруся Луппо, Неля Яскевич з прапором флії ОДУМ-у, Анатолій Луценко та Наталя Коновал.

Фото Ол. Пошиваника.
4 грудня 1993 р.

60 років тому в Україні лютував страшний голод 1933 року організований московсько-комуністичною владою в Кремлі від якого вмерло понад сім мільйонів українського селянства.

Десять років тому при українській православній парафії св. Андрія в Блумінгдейл, коло Чікаго, США, виникла ідея побудувати пам'ятник жертвам голоду. Виділили місце на пам'ятник, поставили дерев'яний хрест, рік-річно відправляли панахиди на протязі десяти років, та збирали гроші на пам'ятник. В 1993 році створили Громадський комітет, який доповнив попередній комітет щоб закінчити розпочате діло. Комітет очолив полтавець, бизнесмен Іван Деркач. Зібрано потрібні фонди й вибрано проект пам'ятника Анатолія Куца, скульптора з Києва, який народився 1945 року й тимчасово перебував в Чікаго. В Україні він створив пам'ятники присвячені заснуванню таких міст: Лубни, Новгород-Сіверський та Черкаси. Двадцять пам'ятників його роботи поставлено в містах де перебував Тарас Шевченко на Черкащині.

Пам'ятник виглядає так: великий хрест на якому бронзовий вінок з роками 1932-33, у стіп хреста, з бронзи, мати з вмираючою з голоду дитиною.

Чин посвячення пам'ятника 4 грудня 1993 р. довершив митрополит Української Православної Церкви США, Константин, спільно з ієрархами Української Католицької Церкви -- владиками Іннокентієм та Михаїлом, провідником Українських Баптистів -- пастором Олексою Гарбузюком та численним духовенством українських церков та коло тисячі осіб громадянства Чікаго та околиць. Відкрили пам'ятник та зняли покриття члени молодечих організацій ОДУМ-у, Пласту та СУМ-у під час грання українського

національного гимну. Пізніше коло пам'ятника склали вінки від уряду України міністер культури Іван Дзюба та генеральний консул України, якого осідок в Чікаго, Анатолій Олійник та молодечі організації, комбатанти, парафії і інші.

Після посвячення пам'ятника, в аудиторії парафії відбувся поминальний скромний обід який приготувало жіноцтво парафії св. Андрія, коло церкви якої стоїть пам'ятник. Ряд американських достойників прислали свої проклямації. Між присутніми був представник губернатора штату Іллінойс, стейтовий сенатор Володимир Дудич, єдиний українець в сенаті штату, а майори Чікаго та Блумінгдейл прислали свої привіти. Слово-привіт надіслав також президент України Леонід Кравчук, якого члени комітету запросили узяти участь у відкритті пам'ятника. Присутніх на обіді було понад 500 осіб.

Англійською мовою про голод говорив Мирон Куропась, який десять років тому очолював Громадський комітет Чікаго для зібрання фондів для Вашингтонської комісії голоду в Україні, а українською мовою говорив член комітету, якого 9 осіб, з його близької родини, вмерло з голоду, Олексій Коновал. Він також говорив на відзначеннях річниць голоду в Чікаго в 1963 та 1983 роках. В своїм кінцевім слові він сказав: "Ми схиляємо свої голови в жалобі перед жертвами московського народовбивства й пригадуємо Москві й вільному світові, що ми не забули жертв голоду, й знаємо винуватця української трагедії. Тим злочинцем є червона Москва. За злочин, смерть понад сім мільйонів українського селянства, що згідно міжнародного права, не визнається строку давности, Україна ще зажадає компенсації,

ВІТАННЯ ВІД ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Громадянському Комітету
Побудови Пам'ятника
жертвам голоду в Україні 1933 року
м. Чикаго

Шановні друзі,

З глибоким хвилюванням сприйняв вістку про створення на далекій американській землі у передмісті Чикаго пам'ятника жертвам голодомору в Україні. Щиросердно дякую за невпинні зусилля, добру і велику справу, яку ви сподвижнюєте.

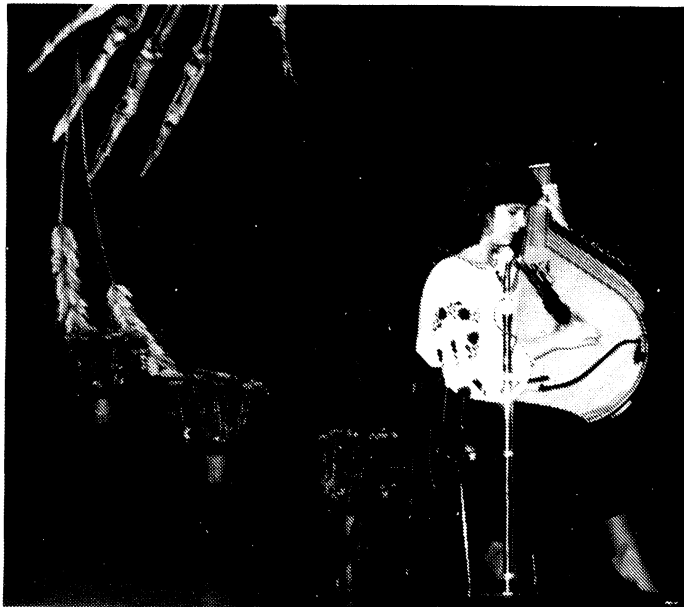
Зловісні підсумки "жнив скорботи", що викосили кожного п'ятого серед живих в Україні, означили чи не найтрагічніший етап шляху до нашої незалежності, склали дуже гірку плату за неї. Нинішній жалібний молебень -- не тільки спогад про страшну сторінку минулого нашої Батьківщини, але й пересторога на майбутнє. Адже тільки у відкритому демократичному суспільстві можемо бути гарантовані від того, щоб Україною більше не прокотилася скривавлена зоря.

Перекоаний, що наша незалежність, вільна й сильна Україна буде найвищим пам'ятником усім жертвам українського народу, в тому числі і жахливого 1933 року.

Посилаю мої сердечні вітання і найліпші побажання великій українській громаді Чикаго і околиць, всім нашим братам і сестрам, добрим друзям у Сполучених Штатах Америки.

З повагою

Леонід КРАВЧУК
2 грудня 1993 року м. Київ

Оксана Луценко на виступі під час відкриття пам'ятника жертвам голоду 1933 року в Україні в Блумінгдейл коло Чикаго, 4 грудня 1993 року.

Фото Ол. Пошиваника.

відшкодування, а Україна має юридичне право й підстави виставити рахунок за голодомор 1933 року Російській Федерації, яка перебрала все те, що колись належалося Советському Союзові, як амбасади, порти, всі фінанси, кораблі та літаки. Вона має перебрати і відповідальність за злочини й розрахуватися з українським народом. Того вимагають жертви злочину, того вимагаємо і ми всі!"

Після проклямацій та доповідей відбулася мистецька частина в якій виступила Оксана Луценко, колишня одумівка Торонта, тепер одумівка Чикаго, що закінчила Торонтський університет та Королівську Музичну консерваторію. Протягом одного року була студенткою Київської Державної консерваторії де навчалася на факультеті хорového диригування та народнього інструменту -- бандури. Вона виконала на бандурі три музичні речі, а мішаний хор Сурма під керівництвом Романа Андрушкова ряд українських пісень.

Багато приклали труду, щоб пам'ятник було поставлено ще цього року, в 60-річчя голоду, насамперед голова комітету Іван Деркач та його помічники -- члени комітету Іван Козацький, Іван Тригубчук, Олексій Коновал, Володимир Братків, Люся Мазяр, Любо Ципинський, Люся Козацька, Валя Козленко та багато інших. □

Слухайте радіопрограму ОДУМ-у "МОЛОДА УКРАЇНА"

з радіовисильні
СНІН НА ХВИЛІ АМ 1540
в Торонто

КОЖНОЇ СУБОТИ
від 7:30 до 8:00 вечора

Керівник: Петро Родак
Диктори: Валентина Родак
Леонід Ліщина
Олександр Харченко

"МОЛОДА УКРАЇНА" служить
українській громаді від 1971 року.

ДАРУНОК З КАНАДИ -- ПОЛТАВИ

Дмитро ПАВЛИЧКО

КЛЯТВА

*Ми, народ, що вийшов із неволі,
Клянємось в благословенну мить --
Всі свої тисячолітні болю
В славу України перелить.*

*Клянемося княжими гробами,
Золотою шаблею Дніпра --
Краще смерть, ніж бути знов рабами,
Хай гряде відродження пора!*

*Клянемося хлібом і водою,
Що всі мови нашої землі
Житимуть добром -- не ворождою,
В чесному сестринстві, а не в злі.*

*Клянемося робітними трудами,
Болісними нивами долонь --
Краще смерть, ніж бути знов рабами,
Хай горить очищення вогонь!*

*Клянемося "Кобзарем" Тараса.
Геніями Лесі і Франка --
Що не зродиться пахолків раса
З крові Гонти і Залізняка.*

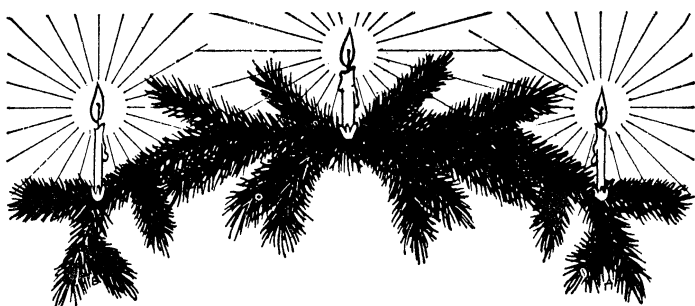
*Клянемося Богом України,
Що вмремо, та не підем в ярмо,
Дух, воскреслий з темної руїни,
На наругу в рабство не дамо.*

*Ми, народ, що вийшов із неволі,
Клянємось в благословенну мить --
Стати рівним у народів колі,
На свободі й для свободи жить!*

Іван ФРАНКО

З НОВИМ РОКОМ

*З Новим роком, браття милі,
В новім щасті, в новій силі
Радістю вітаю вас.
І бажаю, щоб в здоров'ї,
В мирі, з братньою любов'ю
Відтепер ішов вам час.
І бажаю, щоб трудяще
Те життя вам якнайкраще
Без біди минуло всім,
Щоб думками ви міцніли,
Багатіли, не бідніли.
Щоб веселий був ваш дім.
І бажаю, щоб ви згідно,
Спільно, свідомо, свобідно
Йшли до спільної мети.
В своїй хаті жить по-своєму,
Не коритися нікому,
Лад найкращий завести.
Щирій праці -- Бог pomoже!
Дай вам Боже все, що гоже!*

*Віра КОШОВА,
голова Полтавського відділення "Україна",
зав. відділом історії Полтавського краєзнавчого музею
"Полтавський вісник",
16-22 липня 1993 р.*

Олекса ЮЩЕНКО

ДІЯЛОГИ З "ПОСЛОМ ПІСНІ"

(Закінчення. Початок див. у ч. 421, "Молода Україна")

Олекса Яковлевич Ющенко -- заслужений діяч мистецтв України. Народився 1917 року на Сумщині. Автор багатьох збірок поезій. Живе в Києві.

* * *

Він живе музикою, піснею. Запально й довго буде говорити при зустрічі, саме про музику з вами. В такі хвилини згадуєш Довженка, що також обов'язково ділився своїми думками і про мистецтво, і про політику, своїми творчими задумами. Хотів не лише виговоритись, а ніби, в якійсь мірі, випробувати свої судження чи мати ще одного свого прибічника, однодумця, відчуваючи якусь моральну підтримку... Кожен концерт -- то свято його і всього колективу співочого. І свято слухачів.

Звідки ж ота злагожденість співу, виключна майстерність, органічне злиття різного тембру голосів? Ні, він не деспот! Його вимога одна: співак мусить віддати всю теплоту душі ноті! Він не наказує, а радить: "Спробуйте заспівати тепліше"... "Треба співати м'яко, щоб акорд не був колючим їжаком!" -- всміхнеться до того, кому адресовані ці слова, й отримає у відповідь оту жадану м'якість. Принагідно "уверне" народній жарт, прислів'я -- тим, чому завдячує як даром, своєму селу.

Він не "суворий командир", а хор послушний йогому. Не командир, а все ж порівнюєш його, коли він стоїть перед хором, з Шевченковим Підковою, чи Гамалією, що стоїть на байдаку, який долає морські бурхливі хвилі... Вітер куйовдить чорну чуприну Гамалії, а в нашого лицаря-диригента сніжнобіле волосся -- небезхмарні літа доторкнулися його...

Він, вже виконуючи пісню, таки стає повелителем, командиром, до якого повернута вся увага його співочої армії... Про його руки можна сказати, як говорив артист Качалов про руки Вертинського, "співаючі"... Залежно від характеру пісні, руки стають поривно рухливими -- динаміка жестів... І Гамалія так у вируючому морі на байдаку перед своїми побратимами здіймає руку, показуючи на далину, мету походу... Знову ж тут пригадаю слова Густава Ернесакса:

"Розучування пісні -- то як відливка дзвона. Композитор дає форму, в яку хормайстер вливає коштовний, дзвінкий метал душі співаків: із захололим матеріалом відливка дзвона не вдасться".

Павло Іванович сам "гарячий" -- він захоплюється піснею так, як живую істотою. І пісня, взята ним в обійми, прийнята душею, залишається теплою і в душі слухача, і в записі на довгі літа... Живе виконання. Він сам рухливий. "Розспівування хору", як репетиція в драматичному театрі. Диригентський пультик -- його трибуна. Неодмінний помічник -- камертон...

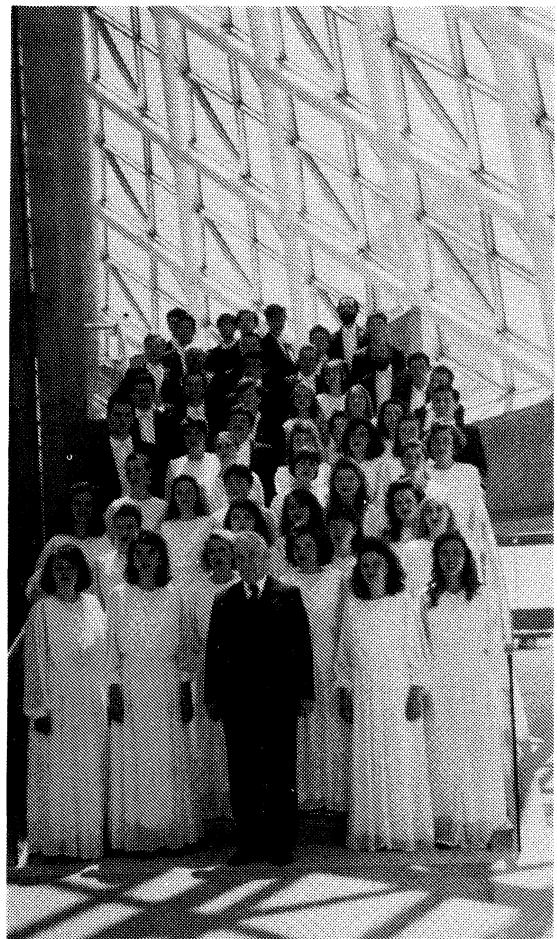
Можна написати й сценку -- усмішку до серії "З життя музикантів". Ну от, хоч би й таке. Перед початком одного грамзапису "Думки" Іван Семенович Козловський звертається:

-- *Маестро! Перевірте тональність! (Репетиція без роялю.)*

-- *Тональність завжди гарантована! -- дзвінко, по-хлоп'ячому відповів маестро, тобто Муравський.*

(Хор співає без супроводу, а капельне виконання. Незабаром мусить співати Козловський, тому й поцікавився, чи хор не вийшов з тональності, бо мав своєчасно почати спів з хором.)

Потім Муравський підійшов до роялю, що стояв неподалік, і підтвердив рівність тональності. А Борис Гмиря, що теж брав участь у записі, жартома показав язика самому Івану Семеновичу!

Хор Київської державної консерваторії зі своїм диригентом Павлом Івановичем Муравським під час Міжнародного хорового фестивалю.

Торонто, 16-го червня 1993 р.,

зала Рой Томсон.

Фото -- Оксани Родак.

Оця "притичина" з тональністю свідчить про високу професіональність, майстерність капелі, керованої Муравським. Його співаки досягли головного: влучали в саме "яблучко", у центр ноти, в "десятку". А, отже, навіть і тоді, коли "Думка" під керівництвом Муравського досягла висоти виконання, окремі адміністратори втручались у творчий процес, заважаючи видатному мистцеві, чим знеславили і своє міністерство культури, займаючи там відповідальні посади.

Після "Трембіти" і "Думки" вже понад двадцять літ Павло Іванович працює в консерваторії. Успішна, велика праця. Тому-то й випало з хором йому вже побувати далеко за межами України, в Швейцарії. Таки ж... послом пісні України! Тому-то такі захоплені відгуки в швейцарській пресі з'явилися після виступів в Вольфсбергу, Госсauerі: "Студентський хор Київської консерваторії виступив вперше в своїй історії в Західній Європі. Вони приїхали з України, із третього з найбільших міст колишнього Союзу, увівши жителів Госсauerа в світ української світової культури... 'Невечерпне багатство голосів...' Кожна із пісень переконала нас перш за все у найвищій вокальній культурі..."

Професор Муравський диригував зосереджено, без надмірних жестів, ненав'язливо, однак постійно в стані окрилять хор до незвичайних успіхів... Він уникає надмірних ефектів і лишається, однак, сповнений натхнення, зумів досягти рівності голосів і передачі особливості хору... Виступ хору -- вершина ряду заходів у Вольфсберзі...

...Хор Київської консерваторії довів, що він один із кращих хорів світу... Голоси зіткали чудовий звуковий килим, диригент показав своє мистецтво диригування... молоді співаки передали дух наспівів Києво-Печерської Лаври... Хор заставив аудиторію аплодувати знову і знову..." Це було ще одне визнання і вдячність. І наостанку -- "кошти від концертів будуть передані дітям Чорнобиля..." Павло Іванович ділиться враженнями від цієї незвичайної, першої поїздки за межі батьківщини. Він особливо радий, що кошти призначені для дітей Чорнобиля, але при слові "Чорнобиль" тінь смутку покриває його чоло. Та й нагадало це слово йому юність, що минала і в Чорнобилі...

* * *

Завжди готовий допомогти другові, співчутливий, товариський. Пригадується мені й таке: 1969 року у київській філармонії відбувся вечір -- вшановували 80-річчя Левка Ревуцького. Опісля концерту, в якому він брав участь з своєю "Думкою", Муравський, запросив до себе декого з учасників вечора. Вдома всі були під враженням від концерту, настрої був піднесений. І ось Левко Миколайович так собі, потихеньку, каже: "От, правда, хотілось би мені почути пісню "В путь-дорогу козаки"... Та не почув..." І тут Павло Іванович, що виконував в концерті кантату-поему "Хустину" з "Думкою" сказав: -- Я приготував пісню, поза програмою хотів виконати -- розпорядники обмежили часом. Але будемо виконувати в інших концертах і запросимо вас на прослуховування.

-- Мабуть, не заперечуватиме і автор слів щодо цього? -- це до мене Ревуцький. Я відповів, що для мене це буде великою радістю, а Платон Майборода, один з кращих учнів Ревуцького, зіграв мелодію тоді ж на роялі. Левко Миколайович з якоюсь теплою дивився на свого учня...

Муравський добре пам'ятає своїх ще довоєнних друзів, серед них Петра Сука, якого не забуде провідати, коли той занедужав... В нього знаходиться так потрібне підбадьорююче слово, чи порада, ніби звичайний собі вияв уваги, але яку він має вагу в нашому житті. Я вже згадував про його шанобу не лише до українських побратимів-мистців, а й до естонця Ернесакса, білоруса Ширму, росіянина Кондрашина. Він дивувався: -- Як зрозумів природу нашої пісні, пройнявся нею Густав Ернесакс!

Я похвалився, що не лише слухав концерт естонського хору, а й мав подяку від його керівника за передану для нього книжку "В коханні признаюсь" з віршем, присвяченим йому. Про це повідомила мене студентка Айми Солл, котра слухала мій виступ у Контебелі і погодилась зробити таку послугу. Ось з її листа кілька рядків: "Я передала Ваш збірник стихів Густаву Ернесаксу. Он благодарил Вас за внимание и посвящение, просил передать, что очень любит украинский народ и их поэтов, песни."

Отак наша пісня "Їхав козак за Дунай" познайомила нас...

-- То ж пісня і лікує, і наснажує, та й здружує! А ще -- вчить рідної мови, хто її забув! -- та й очищає нас, дарує духовість -- з нею і порадіють, і посумують...

Духовість... Років чотири тому мені випало представляти Павла Івановича і його хор тим, хто прийшов до Будинку літераторів послухати наспіви Києво-Печерської лаври невідомих авторів. Концерт такий відбувся в Києві чи не вперше, його ініціатор -- Муравський.

...Може цей нарис-діалог, окремі пов'язані між собою, як шматочки мозаїчні, складуть якщо не портрет мистця, то стануть фрагментами для нього.

А він, Павло Муравський, такий собі звичайний в повсякденному житті-побуті: за хлібом, чи ще за чимось стоїть разом з усіма в черзі наших крамниць, магазинів, та не забуде поцікавиться, що новенького надійшло до книгарні на Хрещатику, де не лише книги, а й ноти, збірники пісень (хоча тепер їх обмаль...).

Житейська проза і музика -- дивовижно поєднує наш час... Милій і простий, звичайна людина -- Муравський.

Той, що інших називає чародіями хорової пісні, сам чародій... Ось і щойно в запису звучали по радіо дует "Місяць на небі" у виконанні Бориса Гмирі, Петра Білинника... А далі Гмиря співає "Дивлюсь я на небо". Його побратими по мистецтву.

І вже ніби доносяться слова Бориса Романовича, сказані на адресу Павла Муравського: "Мені довелося виступати в концертах з "Думкою". Як старанно, вимогливо керівник колективу добивається чистоти інтонації, ансамблю, дикції, фразування, настрою твору... Укра-

їнські народні пісні звучали з особливою силою, красою, в цілковитій їх природності. З легкою невимушеністю капеля подавала складну фактуру Леонтовича, а висотами в мистецтві виконавському є те, коли важка робота зовсім непомітна. Можна було замилуватись "Дудариком" -- справжнім еталоном співу. Найповніша передача настрою твору. "Думка" готова до виконання найскладніших творів малих і великих форм".

Павло Іванович радів, одержавши листа від сестри Леонтовича: "Зберігаю його. Адже то від землячки, від гілочки роду генія української пісні..."

І мені він подарував багато радості, щасливих хвилин, брав участь з хором у моїх вечорах. Хор "Спадають роси" Георгія Майбороди на мої слова звучить у моїй пам'яті...

*Спадають роси і туман пливе...
Принишло, змовкло небо грозове.
І в тебе теж, як свіжих рос, думок,
Але ж чого, як осінь, ти примовк?*

*Ти не мовчи, як небо. Говори!
Посмійся із осінньої пори.
Принишло небо? І туман пливе?
А ти ще маєш серце грозове!*

Дивна річ -- здається, я й не писав цю мініятюру... Яка магічна сила музики і виконання! І, слухаючи, я відчуваю приплив сили, це ж її дарує він, Павло Муравський. А де ж у нього скільки береться енергії, бадьорости, життєлюбства? То все -- від пісні, від неї -- Посла життя. А він же й сам -- Посол пісні! І вже його готується зустрічати далека Канада... Посла української пісні!

Багатою він на закінчення концерту співав "Многая літа" Бортнянського. Таке щастя звідав і я.

Хай же і йому співає життя "Многая літа"! З роси та з води, дорогий чародію пісні, професоре, друже!

...Думав, на цьому й закінчу своє слово про Павла Муравського. Та ось згадалось, як з ним та частиною капелі "Думка" побували ми в Білій Церкві, по дорозі відвідали в рідному селі Івана Семеновича Козловського -- Мар'янівці, його хату. В ній ще збереглася дерев'яна ветха колиска. Хата при самій дорозі. А ще з ним та Платоном Майбородою, Петром Андрійовичем Суком, солістами столичної філармонії теж побували в селі, постояли після концерту біля хати славетного співака, не змовляючись, проспівали біля неї

"Зібралися всі бурлаки"... Кожен згадував свою хату, свою матір. Ще на хуторі у Пелехівщина біля саду, що його викохав батько композитора, стояла хата. Через десяток літ її розкидали земляки... Згадував свою хату і Павло Муравський...

Давно це було, минуло скільки літ, а він такий же рухливий, завзятий, тільки, може, закоханий ще більше в пісню. Вона, незрадлива, молодить його.

Фото хати Муравського та хата Козловського вже тоді просилися... у вірш...

...І вічні ми будемо з нею.

В. Сосюра

*Із його непокритої хати
Ніби чую: заспіває мати.
Це ж від хати йшла стежка пісенна
Його матір'ю благословенна.*

*Пісню ту не вдалось обірвати
Бурі, що сколихнула весь світ,
Пісню ту берегла рідна мати,
Як безсмертя і як заповіт;*

*Пісня та перейшла в душу сина --
В ній і радість, любов і жура,
Сонця золото, небо України,
Що з нас кожен очима вбира.*

*Пісня та, що дарує надхнення,
Чистотою джерел напува,
Що України священне імення
Осява, як зоря світова.*

*Син із піснею рідною всюди
Не розлучиться навіть на мить, --
Вчаться з нею окрадені люди,
Як Шевченко, Україну любить.*

*Ти її підійняв, брате, друже,
Хай в життя не обірветься путь.
Твоє серце палке, не байдуже
Україні також не забудь.*

*Зупинилися ми біля хати, --
Хоч некрита вона і стара,
Та любов, що посіяла мати,
Свіжим цвітом зійшла, не вмира.*

*Буде входити в пісню і в душу,
Хвилюватимуть покоління нові...
Кожен зна: берегти її мушу,
З нею ми нездоланні, живі!*

В. ГОНЧАР

З КАНАДИ ДО ЛАДИЖИНКИ надійшла гуманітарна допомога

Цю подію громадськість Ладижинки очікувала, і вона настала у четвер, 8 квітня 1993 р. З Канади надійшла гуманітарна допомога для місцевої дільничної лікарні.

Десятки ладижинців, а разом з ними представники української діаспори в Канаді Віктор Каленикович Роєнко та подружжя Юрій і Оріся Лисики, схвилювані і збуджені, зустрічали потужний КамАЗ з величезним, майже 12-метровим контейнером у якому знаходилось медичне обладнання, цінні хірургічні апарати, інструменти.

У цей складний і невизначений для молодого незалежної держави України час в умовах повального дефіциту медична допомога саме до речі. Комітет допомоги, який очолює В.К. Роєнко, зібрав кошти, на які було придбано обладнання. І це не перша благодійна акція українців у Канаді. Ще двічі до Ладижинки надходили одноразові шприци та інструменти. Спонсорами комітету виступили канадські організації -- об'єднання української демократичної молоді, українська православна церква Святого Івана Хрестителя міста Ошави (провінція Онтаріо), відпочинкова оселя "Україна" міста Лондона (Онтаріо). І надалі українська діаспора в далекій заокеанській країні має намір підтримувати зв'язки з ладижинцями. Для дільничної лікарні вони хочуть придбати японський ультразвуковий апарат.

Віктор Каленикович Роєнко -- наш земляк, уродженець села Антонівки. Під час війни потрапив до Німеччини. Пройшов тортури фашистського концтабору, але не скорився, боровся з гітлерівцями як міг. Разом з кращими синами французького, англійського, американського та інших народів наближав перемогу у війні. Тоді ж майже втратив зір.

По війні шлях Віктора Калениковича проліг до Бельгії, де закінчив юридичний факультет університету. В 1949 році переїхав до Канади і сьогодні проживає в місті Гамільтоні. Він -- громадський і політичний діяч, автор багатьох праць з військової історії. Незабаром у Києві вийде його книга "Історія одного портрета". Вже багато років В.К. Роєнко очолює Спільку українських вояків у Канаді.

Вперше після довгої розлуки Віктор Каленикович побував на Україні з дипломатичним паспортом у 1990 році. Відтоді це вже сьомий візит нашого земляка. Разом з дружиною він виховав двох синів, котрі здобули вищу освіту і займаються бізнесом, має п'ятеро внуків. Всі вони досконало володіють українською мовою.

Ми приїхали на Україну, ділитися враженнями, каже В.К. Роєнко, не політикувати. Наше завдання допомогти у розбудові молодого держави. Це сьогодні найголовніше. Діаспора в Гамільтоні нараховує

Підключення серцевих моніторів в Ладижинській дільничній лікарні. Між присутніми д-р М. Гура, д-р О. Гронов, д-р Ю. Лисик.

Квітень 1993 р.

близько 30 тисяч українців. Серед них -- бізнесмени, юристи, військові, архітектори. Немає жодної галузі, де б не трудилися українці. Всі вони живуть заможнo і кожен з них гордиться своїм походженням.

-- Подорож наша неблизька, -- продовжує Віктор Каленикович. -- І до вас приїхали не щоб вчити, а самим вчитися. Адже ми діти однієї матері-України. Тому підтримуємо найтісніші зв'язки, починаючи від Президента і закінчуючи сільськими мешканцями. Сьогодні ваше село переживає велику кризу, воно знищене і забуте. Тому ми раді допомогти глибинці. Вам не вистачає єдності. Годі чіпляти "хвостів" на колишніх комуністів, соціалістів чи націоналістів, треба братися за справу, а не ламати і загонити у глухий кут економіку. Коли Президент, Прем'єр-міністр або Міністр оборони щось роблять, то я в душі можу погоджуватись чи ні, але обливати брудом їх вчинки права нікому не дано. Ми не повинні підкладати палиці в колісницю.

Група дітей з інтернату в містечку Ладижинка, Уманського району, Черкаської області.

Квітень 1993 р.

Зустріч із групою учнів
у Ладизинській середній
школі.

Сидять зліва:
д-р Юрій Лисик,
Люба Сісецька -- вчителька,
Орися Лисик,
Сіглана Меренда,
Л.Д. Просянюк
-- директор школи.

Квітень 1993 р.

Відвідини в дитячому садочку Ладизинки.
Вітала Валя Надольська.

Квітень 1993 р.

Що й казати -- справедливі слова. Так би нам всім
мислити і діяти.

Орися і Юрій Лисики з Ошави. Народились в
українських родинях у Канаді. Але вони не забули
рідної мови і традицій. Пані Орися працює в юридич-
ній конторі. А у вільний час співає у хорі українського
оперного театру імені Лисенка, в церковному хорі,
грає на бандурі. Вона -- член спілки українок в Канаді.

Юрій Лисик займається медичною практикою у
приватній лікарні. Вже два десятиліття працює ден-
тистом. З великою зацікавленістю він у супроводі
головного лікаря Миколи Івановича Гури оглянув
Ладизинську дільничу лікарню, знайомився з робо-
тою місцевих медиків.

Спасибі вам, вірні і щирі українці!

"Уманська зоря",
квітень 1993 року

ПАЧКИ В УКРАЇНУ, ТРАНСПОРТ ВАНТАЖІВ,
ВЛАСНІ ДРУКАРНІ В КИЄВІ ТА ЛЬВОВІ,
ПЕРЕКАЗ ПЕНСІЙ, ДОСТАВА ГРОШЕЙ,
ВІЗИ І ЗАПРОШЕННЯ В УКРАЇНУ.

ЗАВІТАЙТЕ ДО "КОВЗИ"! ЧЕКАЄМО НА ВАС!

100 THE EAST MALL, UNIT 10, ЕТОВІСОКЕ, ONTARIO M8Z 5X2
TEL: (416) 253-1871 FAX: (416) 253-9515

Travel & Tours
626019 ONTARIO LTD.

СПЕЦІАЛІЗУЄМОСЯ У ПОДОРОЖАХ НА УКРАЇНУ.

МАЄМО КВИТКИ НА ВСІ АВІАЛІНІЇ
ДО БУДЬ-ЯКОЇ КРАЇНИ СВІТУ

TEL: (416) 253-1871

100 THE EAST MALL, UNIT 10, ЕТОВІСОКЕ, ONT. M8Z

Олександр ХАРЧЕНКО

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ ЧЛЕНІВ КОРПОРАЦІЇ "УКРАЇНА"

Рада Директорів, обравши день 24 жовтня 1993 року на загальні річні збори, подбала і про погоду -- того дня було соняшно, тепло, гарно, радісно. Десь біля 12-ої години дня почали приїжджати на Оселю "Україна" розкішні кадилаки, лінкольни, і так собі крайслери, буюки, шевролети, форди, з різних міст провінції Онтаріо та сусіднього Детройту у Сполучених Штатах. На Річні Збори з'їжджалися Директори і члени Корпорації. Запаркувавши свої "коні", вони прямували до входу будинку, де зупинялися, привіталися з товариством, і помилувалися чудовою погодою та прекрасною осінньою панорамою на Оселі.

Першою обов'язковою точкою програми загальних зборів був обід, перед яким молитву, через відсутність священника, прочитав головний редактор журналу "Молода Україна" Леонід Ліщина. Обід, що ним Дирекція почастувала членство Корпорації, можна назвати багатющим бенкетом. Жодних спізень на обід не зареєстровано. Борщ зварив наш знаменитий військовий кухар Василь Овчаренко, а решту страв готували жінки, під керівництвом головної кухарки, його дружини, Маргарети. До борщу, замість сивухи, по столах кружляли запечені із сиром пампушки, та ще й з часником. (Цю деталь я згадую для всіх тих членів Корпорації, які на Збори не приїхали.)

Після офіційного відкриття Зборів, голова Дирекції Микола Співак закликав присутніх однохвилинною мовчанкою вшанувати покійних членів Корпорації. Після прийняття порядку денного та вибору рахівників і мандатної Комісії, дійшло до вибору і президента Зборів, знову ж таки головного редактора "Молодої України".

Як везе, так везе! Вибір виявився влучним. Збори пройшли справді в дружній і діловій атмосфері. Україномовний секретар Ігор Лисик прочитав протокол з попередніх Річних Зборів, після чого протокол був затверджений, з невеликими поправками.

Далі йшли звіти... Першим звітував голова Дирекції Микола Співак. Він розповів про події, що відбулися на Оселі, повідомив про закуп потрібних для Оселі речей, про виконання ремонту, тощо, і заявив, що серед Дирекції панує дружня атмосфера, яка значно облегшує працю. При цьому він заявив, що більшість членів Дирекції -- це молоді одумівці, які

віддано працюють для добра Оселі та своєї організації. На закінчення свого звіту Микола Співак подякував членам Дирекції, своїм заступникам: Іванові Шевченкові та Василеві Бенкові, а також адміністраторці Вірі Жидовці і її чоловікові Миколі -- за дуже добру співпрацю. Щиру подяку голова Дирекції висловив Маргареті Овчаренко і всім жінкам, які ось уже вісімнадцятий рік віддано працюють кухарками на Оселі. А тепер вони працюють ще завзятіше, через економічні труднощі в Канаді.

Економічний застій спричинився до того, що в околиці Лондону збанкрутувало вісім центрів з бенкетовими залами, такими як на оселі "Україна", сказав Микола Співак.

На зборах звітували: заступники голови Дирекції Іван Шевченко і Василь Бенко; замість Фінансового Секретаря Дмитра Ноженка звітував Григорій Яремченко; та адміністраторка Віра Жидовка.

Оселя "Україна" вже наступного року погасить свою заборгованість Українському Братському Союзові. Назагал, Оселя є в доброму фінансовому стані і тому Дирекція повідомила учасників Річних Зборів, що бажаючі члени, з уваги на економічні труднощі в Канаді (та в США), зокрема вдови, або хворі, можуть звертатися до Корпорації Оселі "Україна" з проханням обміняти свої уділи на готівку, вже тепер, не чекаючи до 1996 року.

Наступного року, тобто -- 1994 -- Дирекція має намір почати підготовку до ювілею 20-тиліття Оселі "Україна".

Програма Річних Зборів проходила, як медовий місяць, без жодних комплікацій. У точці "різне" відбулася цікава дискусія про допомогу Україні. Дискусію розпочав доктор Юрій Лисик -- розпочав подякою Дирекції за фінансову допомогу вислати в Україну, в село Ладижинки, Уманського району, Черкаської області, контейнер з медикаментами, одягом та іншими речами і харчовими продуктами. Той контейнер допомоги своєчасно і повністю з Канади в Україну доставила фірма "Кобза", по дуже поміркованій ціні, за що доктор Юрій Лисик висловив подяку президентові фірми "Кобза" Миколі Морозові.

На закінчення Річних Зборів учасники проспівали Український Національний Гімн. ■

Олександр ХАХУЛЯ

Б. АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ У ПАЗУРЯХ ЧЕКІСТІВ

(Фрагменти)

Понад десять літ довелося жити за колючим дротом радянських концтаборів Олександрові Хахулі. Там і звела його доля з видатним українським письменником Борисом Антоненком-Давидовичем, багаторічним бранцем ГУЛАГ-у. Вибравшись на волю, Олександр Хахуля розповів про все бачене й пережите в концтаборах у книжці "Б. Антоненко-Давидович у пазурях чекістів". Як видно вже з самої назви, головна дійова особа цієї документальної оповіді -- Борис Антоненко-Давидович. Але тільки ним не обмежується портретна галерея невольників -- автор докладно описав і чимало інших людей -- жертв злочинного режиму, виразно змалював також безмежно жорстоких монстрів-чекістів, їхні знущання над людьми.

Спогади Олександра Хахулі, що є ще одним серйозним звинуваченням антилюдяного комуністичного режиму, з'явилися друком в Австралії, в мельборнському видавництві "Ластівка". Переклав їх з російської мови та написав до них передмову Дмитро Чуб, який висловив щире подяку Олександрові Хахулі за те, що він "виніс на денне світло трагічні роки незвичайної людини, що пройшла страшну хрестну дорогу, але не заломилась..."

Уміщуємо тут уривок із книги Олександра Хахулі.

Редакція

На звіт до Гвоздевського викликалися офіцери й вільнонаймані робітники із штабу управління, але із штабів підвідділів викликалися тільки офіцери і то не всі. Та всіх не можна було й викликати. Хто ж тоді буде відбувати вартування на місцях і здійснювати охорону в'язнів і нагляд за ними...

Про те, що Гвоздевський міг викликати когонебудь із в'язнів -- не могло бути й мови.

І раптом...

На змиленому огиреві прискакав із відділу начальник АХО* Сорокін з писемним наказом самого Філімонова: ув'язнених письменників Антоненка-Давидовича і ще когось -- в дорозі він забув прізвисьце другого -- терміново припровадити на звіт до самого Гвоздевського. "Ще когось", крім мене, не було і гнати до відділу разом з Антоненком-Давидовичем місцеве начальство вирішило мене.

Ця вістка вмить облетіла зону. В'язні сприйняли її з підвищеною гордістю; "і ми, мовляв, не ликом шиті і щось значимо на світі!" Охорону й наглядачів ця вістка переполошила: "Чи не скаргу яку настрочили ці писаки?"

Коли два наглядачі вели нас по зоні до вартівні, щоб вести по етапу до відділу, всі ті в'язні, які, згідно таборової інструкції, "мали право пересуватися по зоні, не наближаючись до забороненої смуги", вишикувались двома шеретами по обох боках передньої лінійки, по якій нас вели, і поглядами напучували нас. А за вартівнею, уже безладним натовпом стояли офіцери охорони й нагляду.

Новопризначений командир охоронної сотні капітан Востріков, який за останній час непропорційно розбух в ширину, відразу ж, тільки ми опинились поза зоною, відкликав набік спершу Бориса Дмитровича, а потім і мене й питав, не приховуючи страху в очах і на обличчі:

-- Ви скаржились на охорону? Писали щонебудь?

І, діставши від обох заперечливі відповіді, заспокоївся. Підійшовши до підлеглих йому офіцерів, що чекали на нього, він розводив руками і не то питав, не то казав:

-- Незрозуміло! Нічого не розумію! Треба ж! До генерала в'язнів! До самого Гвоздевського! Треба ж! Такого ніколи не бувало!

Коли він це казав, притюпав з розташування сотні конвой з трьох осіб, щоб гнати нас до відділу, і Востріков крикнув тим, що притюпали:

-- Начальник конвою до мене!

На начальника конвою, рядового Садикова, татарина з Уфи, колишнього офіцера, якого років два тому безтерміново розжалували в солдати, ми дивилися з жахом. А коли він, відійшовши від Вострікова, жадібно, по-вовчому, оглянув нас, у мене навіть середині якось усе похололо. Це був той самий Садиков, який, бажаючи вислужитись і знову стати офіцером, тільки минулого року застрелив уже чотирьох в'язнів, ніби за спробу втекти. Двоє застрелених були зовсім молоденькі хлопці.

Одвівши нас від вахти метрів на двадцять, Садиков наказав нам зупинитися і голосно й чітко, так щоб кожне його слово почув Востріков, що стояв біля вахти, скомандував:

-- Іти гусаком, один за одним, дистанція один метр, іти в ногу, задній дивиться в потилицю передньому, на боки не оглядатися, руки протягом всієї дороги тримати за спиною! За порушення, а також за спробу зробити крок ліворуч або праворуч, конвой застосує зброю без попередження!

Говорив він грамотною російською мовою без усякого татарського акценту, і це якось не пасувало до його особливо виразно типового татарського обличчя.

-- Ясно? -- запитав він нас після того, як відбарабанив правила конвоювання.

-- Ясно! -- відповіли ми не разом і невесело. Радити не було чого.

Він не відчув у нашій відповіді ентузіазму і перепитав ще голосніше:

-- Ясно?

-- Ясно! -- теж голосніше знову відповіли ми, але знову не разом.

-- Ще раз запитую, -- сердито закричав він, -- чи зрозуміла вам умова відправлення пішим етапом, визначеного статутом НКВД?

Щоб відчепитися від нього, ми набрали в легені повітря і крикнули голосно:

-- Ясно, громадянине начальнику конвою!

-- Ну, от тепер бачу, що ясно. Вперед! -- скомандував він.

Але нам зрозуміле було зовсім інше: що не йому, а нам треба дивитись обома.

Уже на ходу, влучивши момент, коли Садиков захопився розмовою з конвоїром, що йшов з ним поруч, позаду нас, Борис Дмитрович ледь обернувся через плече і запитав мене нечутним шепотом:

-- Чи це й є той самий знаменитий Садиков, колишній офіцер, служака і вбивця?

В його словах ясно звучала тривога.

-- Він, -- відповів я.

Я добре знав Садикова тому, що мені, як будівельному десятникові, не раз доводилось виходити поза зону, де працювали підконвойні бригади.

-- Попали ми, як курка в борщ, -- все тим же шепотом і з тією ж тривоною в голосі сказав Борис Дмитрович.

Як мені завжди здавалось, Борис Дмитрович не плекав мрії на звільнення з табору і примирився з тим, що до кінця життя доведеться жити йому за колючим дротом. Смерть не лякала його і все ж таки... Кому хочеться вмерти примусовою смертю, безглуздо, від кулі конвоїра?

До відділу треба було йти по залізничній лінії, весь час стрибаючи із шпали на шпалу. Іменно стрибаючи, тому що шпали під рейками були укладені по голодній нормі. Від лазарету до відділу вісімнадцять кілометрів. Пройти це віддалення належало за дві з половиною години. Іти треба було найширшим кроком, і ми, що відвикли під час сидіння в таборах від швидкої й далекої ходьби, задихались, і Садиков те й робив, що покрикував на нас:

-- Ширше крок! Ширше крок!

* * *

На півдорозі Садиков зупинив нас. І якраз в тому місці, де тайга піступала до залізничного полотна майже впритул, насип під нами був невисокий і до нього йшла з хащів лісу лосяча стежка. Помітивши цю стежку і Борис Дмитрович, і я, відразу ж зрозуміли задум Садикова.

-- Оголошується спочинок на п'ятнадцять хвилин! -- скомандував він.

І коли ми не лягли, а упали на шпали, з задоволенням простягнувшись і завмерли в нерухомості, поклавши уже з натертими і прорваними мозолями ноги на рейки, він підійшов до нас і, не пропонуючи встати і витягтися перед ним, став пильно оглядати нас обох якимсь оцінювальним поглядом, ніби ми були не люди, а тварини, і він збирався купувати нас і, оглядаючи, вирішував, яку дати за нас ціну. При цьому його очі, як у рака, вирячились і забігали з боку в бік, а також і вгору та вниз. Виглядало так, що, оцінюючи, він оглядає не тільки нас, але й тайгу, й небо, і хмари, і особливо ту ледве помітну лосячу стежку, ніби проникаючи туди, куди вона вела.

-- Юлій Цезар і той так би не зміг, -- шепнув мені Борис Дмитрович. Він, видно мав на увазі, що знаменитий римський правитель міг одночасно читати, писати й розмовляти...

-- Скільки літ по землі тюпаєш? Повітря псуєш? -- запитав Садиков Бориса Дмитровича.

Борис Дмитрович відповів. Не пам'ятаю вже точно, але здається мені, що було йому тоді не то сорок п'ять, не то сорок шість років, а, може, на рік-два менше.

-- Може б того й досить! -- зробив висновок Садиков. І покругивши очима ще з хвилину, звернувся до мене, висловив повчально й суворо, як кажуть господарі своїм псам:

-- Ну, а ти, жовторотий?... Ти поживеш ще! Татарин?

-- Ні, росіянин.

-- А чому Хахуллін? -- запитав він, зробивши наголос на літеру "Л" й розтягуючи її "Л-Л-Л".

-- Не Хахул-лін, а Хахулін. Літера "л" одна, -- сказав я.

Він не знав українського слова "хохуля" і тому не міг передбачити, що моє прізвище походить від цього українського слова. Але зате він розумів, що моє прізвище в якійсь мірі, і дуже великій, звучить по-татарському, як Хайруллін або Сейфуллін...

-- Не бреши... ти татарин! -- безапеляційно сказав він і відійшов від нас. Потім він по черзі підійшов до обох конвоїрів, вони стояли один попереду нас, другий позаду, і щось пошепотів кожному, але так тихо, що ми не могли почути навіть уривків його шепоту, бачили тільки, що очима він вказував то на нас, то в бік тайги, на ту лосячу стежку, яку помітив відразу ж, ще до зупинки на спочинок.

До нас він крикнув:

-- Можна випорожнитися! По одному! Ти, жовторотий, іди першим. Он під той кущ. Можна за кущ зайти.

Кущ, на який він вказував, був поблизу лосячої стежки й далеченько від насипу. Його задум був шитий білими нитками. Справді, навіщо було йти так далеко, щоб тільки помочитися? І це серед глухої тайги!

Мабуть, догадавшись, що ми розуміємо все, що він задумав, він примирливо сказав мені, тільки мені, але ми обидва зрозуміли:

-- Не бійся, татарин, не застрелю! Сам татарин!

Борисові Дмитровичу він сказав:

-- А ти, двопрізвищний, потім підеш, як той жовторотий повернеться. Відразу двох пустити за статутом не дозволено.

Але ми те знали, що за статутом під час етапу не дозволено роз'єднувати й пускати по одному.

-- Я не піду, -- сказав йому Борис Дмитрович і тут же шепнув мені:

-- І ти не йди! Ні в якому разі не йди!

Садиков не міг чути, що мені шепнув Борис Дмитрович, але він бачив це й відразу запідозрив нас в тому, що ми про щось домовляємось і насторожився. Він ще більше насторожився, коли я йому відповів:

-- Я не хочу до вітру! Потерплю, -- сказав я невимушено, начебто я не хотів, хоч мені уже вривався терпець.

Подивившись на мене віч-на-віч й очевидячки зрозумівши моє становище, він хихикнув:

-- Вільному воля, спасенному рай!

По всьому видно було, що моя відмова йти під кущ не дуже його засмутила. Його наміри правдоподібно не торкалися мене, а Бориса Дмитровича.

-- А ти, двопрізвищний, хочеш до вітру? -- запитав він Антоненка-Давидовича пом'якшено. Певно, бажаючи цим пом'якшенням послабити наші побоювання.

-- Ні, не хочу! -- сказав Борис Дмитрович. І сказав він це так щиро, так природньо, що й невірний мусив би повірити йому. Мені завжди здавалось дивним те, як Борис Дмитрович міг перевтілюватися. Коли б не було на світі літератури, він міг би стати найкращим актором.

Відмова Бориса Дмитровича йти під кущ, при чому така щира відмова викликала в Садикова лють. Його рачині очі знову забігали на всі боки, важкі татарські брови низько опустились і зійшлися на перенісці, автомат застрибав у його руках, а руки його, що тримали автомат, раптом почали, як нам здалося, чорніти і стали цілком чорні, як земля, ніби халява його чобіт, начищених гуталіном. Він надув щоки і став схожим на місяць і змахнув автоматом, так немов би в його руках був не автомат, а багнет і він мав намір пронизати ним Бориса Дмитровича.

-- Встати! -- заорав він.

Ми підскочили одночасно й відразу кинули руки назад, зчепивши їх там пальці в пальці.

-- Марш до вітру! -- наказав він Борисові Дмитровичу, і його голос задзвенів на тій ноті наказу, на якій не послухати наказу було неможливо. Але Борис Дмитрович був твердий, як камінь.

-- Не хочу! -- категорично й голосно відповів він. І якщо в голосі Садикова невмолимо дзвенів наказ, то в голосі Бориса Дмитровича ще невмолиміше звучала відмова покоритися його наказові.

-- Як це ти не хочеш? Уже година, як маршуємо. Хочеш... Я бачу, що хочеш, але боїшся. Мене боїшся! Ану рушай до куща! Рушай, сволота антирадянська, рушай фашист!

Він явно оскаженів і вже не говорив, а кричав і, звичайно, невлад. Це, безумовно, не входило в його пляни. Він просто зарвався. Один з конвоїрів, як видно, невдоволений, що його начальник зарвався, щось сказав йому по-татарському, і Садиков махнув йому головою на знак згоди, відразу ж понизив тон і перейшов з крику на звичайну розмову. Борисові Дмитровичу він сказав примирливо:

-- Не застрелю! Слово татарина! Іди!

Його лице при цьому різко видовжилось і посіріло:

-- Іди, іди! Не бійся!

-- Не хочу!

-- Ох, ти який!

Він мовчав, помахав головою, як махає кінь, відмахуючись від комарів та гедзів і, ошкірившись і відкривши надзвичайно довгі й широкі зуби, вголос усміхнувся:

-- Ха!

І похитав головою:

-- Ти мужик, видно, битий! Не даром двоє прізвищ носиш! І вже коли говорити відверто, то застрелив би я тебе. Як двічі два, застрелив би. Але тепер не застрелю. Іди сміливо!

-- Не хочу!

-- Не хочеш? Не треба!

І помовчавши й подумавши, вирішив:

-- Ладно, живи!

Але після деякої павзи уточнив:

-- Поки! Покищо живи! Адже ти двопрізвищний. Однаково тебе хтонебуть пристрелить. Як двічі два, пристрелить. І вже, як підставляти лоб під кулю якогось солдата Ваньки, краще б уже я застрелив. Адже я офіцер, тільки розжалуваний. І ти б допоміг мені... Га?

Він зробив жалісливе лице і вже не скомандував і не наказав, а попросив:

-- Іди... Га? Ну, йди ж! Випорожнись! Чи... Ні?... Покищо живи!

По обличчю Бориса Дмитровича трьома струмками стікав піт, таборовий кашкет, схожий на оладок, парував на ньому. Парувала й спина прилиплого до тіла тонкого бавовняного, досить поношеного піджака. І вужче, ніж звичайно, тепер обтягували його ноги таборові холоші. Його життя висіло на найтоншій волосинці, яка вже, здавалось, починала обриватись.

У ті хвилини страшного душевного напруження мені було до сліз шкода Бориса Дмитровича. Лице його здавалось непорушно кам'яним, очі пішли вглиб, ніс загострився. І це було з ним, з нашим незламним Борисом Антоненком-Давидовичем. Він ніби увесь розслаб і на дозвіл Садикова -- покищо жити -- гірко і важко витиснув, але, як здалось мені, не приречено:

-- Дякую, громадянин начальник конвою!

Я, пригадую, був украй здивований цим його "дякую". Кому й завіщо треба було дякувати? Він, звичайно, розумів усе, але проте дякував. Та, мабуть, і я, певно, подякував би на його місці. Хоч я розумів, що це ворог, убивник, але дякував би.

Я не знаю, що саме тоді відчував Борис Дмитрович, людську душу зрозуміти тяжко, тим паче такої складної й чуттєвої людини, якою був Борис Дмитрович. У ті хвилини він мені здавався якимсь роздвоєним. Ніби в ньому одному було дві людини. Він був у ті хвилини великий, як людина й малий. Великий до божественности і малий, як все земне.

Нам обом в очі і особливо йому з нахабною певністю жорстоко й безжалісно заглядувала дурна до запоморочення й пуста й безталанна, як наш конвой і його начальник розжалуваний офіцер Садиков -- смерть. Вона вже, здавалось, була конечною, неминучою, як крапка в кінці речення, після якої речення не продовжується.

Мені прийшла тоді в голову страшна думка. Я готовий був, і мені це якось дуже настирливо захотілось, у відповідь на нахабство Садикова, що домагався нашого життя, кинутись під укїс, до того куща, на ту лосячу стежку й бігти, й бігти з думкою: "уб'ють, так уб'ють, а може"...

І після цього, звичайно, повинні були стояти тільки крапки, не одна, а кілька. Далі життя не продовжувалось би.

І це ясно, як Божий день. Утекти від вогню трьох чекістів-автоматчиків, що прагнуть забити тебе, неможливо. Але свердлила ж мій мозок така думка і свердлила настирливо, невідчепно, як єдино правильна. Будького можна довести до божевілля.

І по якихось ознаках, яких не можна пояснити, але які не говорять, а кричать, я зрозумів тоді, що й Борисові Дмитровичу приходила до голови думка -- кинутись на лосячу стежку. Повернувши голову, я глянув на нього. Він стискував і розтулював кулаки. Стискував до білих ямок на долонях від пальців. І я бачив, що тількищо розслаблений, покїрний, який сказав ці принизливі, для нього слова: -- "Дякую, громадянин начальник конвою", він став знову три-возможно гнівним, туго зібраним, міцно невгнутим. Він знову став самим собою -- наш постійний Борис Антоненко-Давидович, яким його знали всі в'язні.

Пізніше ми ніколи не згадували тих пережитих нами страшних хвилин, коли людина хотїла позбавити життя людини тому, що смерть одної була виходом для другої.

* * *

Садиков після відпочинку погнав майже бігом і коли прибули ми до підвідділу і нас підвели до генеральського намету, ми падали з ніг. Обидва ми були стомлені, змарнілі і, звичайно ж, розумїли, що не перехід, не далека дорога загнала нас, а нас ухоркав Садиков.

На призначений час ми спізналися. Пригнати нас повинні були на початок обїду генерала, а пригнали на кінець.

Що хотїв від нас генерал, ми так і не дізнались. Але те, що нас велїли пригнати на початок обїду, натякало на те, що можливо генерал хотїв нас бачити за своїм столом. Через багато років ми довідалися, що генерал писав щось на зразок мемуарів і через це, коли йому хтось доклав, що в таборі перебуває славнозвісний український письменник Борис Антоненко-Давидович, він, певно, захотїв його бачити. А тут прихопили й мене.

При думці про те, що генерал, можливо, хотїв угостити нас своїм генеральським обїдом, в животях у нас забурчало, заграло й застрибало.

Нас повідомили, що відразу ж по обїді у генерала "мертва година" і що він після пообїднього сну прийме нас. Садиков відвів нас метрів за п'ятдесят від генеральського намету і посадив серед бугили; що пахла дурманом. Ми лягли на пригріту сонцем траву, що затріщала під нашими боками, і відразу поснули. Нас розбудили з наказу генерала. Він уже роздумав

приймати нас і наказав зфотографувати обох разом і кожного окремо і гнати нас назад. Нас зфотографували й погнали.

Уже коли ми повернулись до лазарету й опинились в призначеній для нас комірці, розлігшися на своїх нарах, я запитав Бориса Дмитровича, що він думає про Гвоздевського. Він відразу ж мені відповїв, як видно, те, про що я його питаю, він уже обміркував:

-- Я відповім тобі словами Ломоносова, -- сказав він, -- "Мала людина й на горі мала, а велетень -- великий і в ямі".

Він сказав це про Гвоздевського, про його самодурство, що така людина і, на горі влади мала. А я подумав про нього, про Бориса Дмитровича, що він, як велетень, і в ямі великий.

Пізніше, уже в Києві, Борис Дмитрович написав про цей наш похід до генерала оповідання, назвавши його "Генерал Гвоздевський". Мені не пощастило його прочитати через те, що незабаром після написання оповідання забрали кагебісти під час трусу в мешканні письменника.

Але Борис Дмитрович одного разу розповїв мені. Коли я слухав переказ опису, який зробив великий майстер того, що ми обидва пережили, у мене тремтіло серце, я задихався, я давився слїзьми, які струмками бігли з моїх очей -- все в мені кипїло. А коли він закінчив переповїдати, я кинувся від нього вбїк, упав лицем вниз на подушки канапи й розридався.

Це було чудо, а не оповідання. І друга людина, не Борис Дмитрович, не може так написати чи розповїсти.

Опинившися за кордоном, я багато разів пробував з пам'ятї відновити це оповідання, але, в думках порівнявши те, що я написав, з тим, що колись чув від Бориса Дмитровича, я рвав рукопис на дрібні шматочки і викидав у корзину. Але ж те, про що мовилось у "Генералї Гвоздевському", пережив і я, а тому кому ж, як не мені, відновити втрачене.

У великій золотїй коронї шедеврїв, які створив письменник Борис Антоненко-Давидович, оповідання "Генерал Гвоздевський" виблискувало б як найдорощчий діямант, бо воно, оповідання, крик гарячої і тремтливої душі великого майстра літератури і зроблене із суцїльного шматка вічної, як Земля, і безмежної, як Небо, правди.

* АХО -- Административно-Хозяйственный Отдел

ДІЙМО СЬОГОДНІ ДЛЯ КРАЩОГО МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНИ ЗАВТРА!

Політичні, економічні і соціальні проблеми в Україні привели її на грань кризи. Більшість депутатів у Верховній Раді -- це стара номенклатура, яка стримує процес демократизації України. В сучаснім стані Верховна Рада не в змозі зробити відповідні рішення для введення тих реформ, які б поставили державу на шлях розбудови, приватизації і закріплення державних атрибутів.

Вільні, демократичні вибори залишилися єдиною надією для України. Вибори нової Верховної Ради призначені на 27 березня 1994 року. Вислід цих виборів буде вирішальним для майбутніх поколінь України! Якщо ці вибори не приведуть до Верховної Ради відповідних депутатів, то під загрозою буде не тільки демократизація України, але і її незалежність.

Підготовка до виборів в Україні вже розпочалася. Партократична номенклатура Верховної Ради має доступ до медіа для пропагування тих ідей, які запевняють повернення до Верховної Ради номенклатурників, що прирече Україну на пів-колоніальне існування, а український народ до злиднів.

З цих причин є надзвичайно важливим, щоб ми, українці в діаспорі, а головню в Канаді, приклали всіх зусиль для того, щоб позитивні демократичні реформи і зміни в економіці прискорилися з вибором нової Верховної Ради.

Канадське Товариство Розбудови України (колишнє Канадське Товариство Прихильників РУХ-у) відзначає, що всі демократичні сили України консолідуються. З огляду на це ми закликаємо українське громадянство в Канаді підтримати правдиву демократизацію і державне будівництво України. Звертаємося до Вас надати моральну і фінансову допомогу Україні в цей критичний час, зокрема через Канадське Товариство Розбудови України, головною метою якого є "допомагати в розбудові Української незалежної самостійної держави".

Якщо на Вашому терені немає осередку КТРУ, підтримати Україну можна через Екзекутиву Канадського Товариства Розбудови України за адресою:

Canadian Association for the Development of Ukraine
221 Milner Avenue
Scarborough, Ontario, M1S 4P4
Fax: (416) 291-3918

Допоможіть Україні сьогодні для її світлого завтра!

Екзекутива Канадського Товариства Розбудови України
В. Педенко, І. Шлапак, Ю. Войчишин, М. Шкамбара,
Н. Войчишин, Д. Боєчко, О. Сокольський, С. Кузьменко.

відчиняйте

КОНТО СОВИ

Кредитова Спілка "СОЮЗ" радо пропонує Вам відчинити нове конто для дітей -- Конто Сови "Сімон". Це конто дасть можливість Вашим дітям навчитися ігровим шляхом управлінню грошми. Конто Сови призначене для дітей до 12 років і надає їм такі спеціальні зручності та послуги:

- * ощадну книжку сови Сімон
- * членську картку Конта Сови
- * величину уділів лише 10 долярів
- * щоденні проценти, виплачувані місячно
- * щомісячне заохочування, подарунки, конкурси
- * термінові вклади на суму лише 100 долярів
- * поквартальну виписку про ріст заощажень

Наші адреси:

2265 Bloor Street West, Toronto	763-5575
406 Bathurst Street, Toronto	363-3994
31 Bloor Street East, Oshawa	432-2161
26 Eglinton Avenue West, Mississauga	568-9890

Борис ДЯКОНОВ

МОЇ ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ КУРСИ

Учасники курсів "Освіта"
в Інституті Святого Івана
в Едмонтоні, Канада, з опікунами.

Зліва сидять: Катерина, Юліяна,
Надя, Христина.

Другий ряд: Тайсон, Бред, Борис,
Шелдон, Степан, Петро, Гриць.

Третій ряд, опікуни: Денис, Орест,
Венислава, Оленка, Марта,
Корнель, Патрик.

Літо, 1993 р.

Я ніколи не ходив до української школи вчитись української мови, граматики, історії і т.п. Всього цього я вчився від мами. Я перший раз вивчав українську мову в дванадцятій класі на курсах "Освіта" в липні 1993 року, в Інституті Святого Івана в Едмонтоні, Альберта, Канада. Були також десята й одинадцята класи.

В Інституті, кожний студент мав свою окрему кімнату. Хлопці й дівчата жили на окремих поверхах і було чотири дівчини й сім хлопців. Інститут має свою каплицю, кімнату телебачення, кімнату для прання, кафетерію, залю, бібліотеку й всі інші вигоди, які нам було потрібно під час навчання. Під час шкільного року, Інститут винаймає свої кімнати студентам, які вчать в Альбертському університеті та в інших вищих учбових закладах Едмонтону.

Інститут Святого Івана підготував обширний і цікавий курс, який вів цього року Василь Корець. В моїй групі -- Українська Мова 30 -- було чотири студенти. Ми вчилися з посібника "Мова і Розмова II". Навчалися нових дієслів, їхніх різних форм, трішки граматики й збільшували набір слів. Крім посібника, ми багато писали, зокрема есеї. Пан Корець також задавав нам писати діалоги з партнером, які ми пізніше виконували усно перед відео-апаратом. Ми могли згодом завважити наші помилки. Вчитель також давав нам диктанти, щоб поліпшувати наше письмо. Пан Корець також давав нам книжки, які допомагали нам з українською граматикою. Всі три класи мали регулярні іспити під час тижня й один особливий іспит при кінці тижня. При кінці отаннього тижня, ми мали кінцевий іспит. Академічна програма покривала цілий навчальний рік предмету "Українська мова 30", але ми її перейшли за один місяць.

Моє знання української мови було ліпше ніж в інших студентів, тому пан Корець й інші опікуни допомогли мені підшукати додатковий матеріал для засвоєння, особливо в письмі. Курсанти теж вивчали географію України, традиції, історію, музику, релігію, мистецтво та свята. Ці лекції були в формі гутірок.

Різні доповідачі приходили до Інституту давати лекції. Ми вчилися як малювати в українському стилі, як писати писанки, як готувати голубці, як прикрашувати калачі. Навчалися про православну віру і про іконознавство. Студенти також вчилися як грати на бандурі. Я допомагав вчити. Ми теж вчилися як співати, як танцювати, як ткати і як вживати компютери для програмування українських програм які б ставили питання і давали відповіді чи інформацію, малюнки й звуки. Студенти також робили традиційні свистки з глини, прикрашували кружки українськими візерунками, навчилися вишивання й як плести пшеницею. Гутірки були цікаві. Мені було особливо цікаво танцювати, ткати, вишивати й плести пшеницею, бо ці українські традиції я не мав можливості практикувати аж до цього літа.

Студенти й опікуни мали також можливість їздити разом поза межі Інституту Святого Івана. При кінці першого тижня, ми їздили до Національного парку в Джаспері, в Альберті. Ми там мандрували й мали традиційне таборування: спали в шатрах, співали біля ватри, готували харчі біля ватри й мали різні скечі. Відвідали каньйон "Малайн" й водопад "Атабаски". Слідуюча поїздка була до оселі "Барвінок". Ми там теж таборували в шатрах. Плавали на човнах і оглянули великий дерев'яний православний хрест із свічками.

Остання поїздка була до оселі "Київський Гай". Ми там дали концерт для дітей що кінчали табір. Там ми

теж плавали на човнах і плавали в озері. Всі поїздки були дуже цікаві і різноманітні. Я дякую опікунам за те, що ми студенти могли відпочити від шкільної роботи і мати ці розвагові поїздки.

Під час першого тижня, наша група їздила до річки яка тече через місто Едмонтон. Ми дізнались що в ту ніч будемо відзначати свято Івана Купала. Ніхто зі студентів не знав про це свято, але в кінці вечора, з допомогою української громади Едмонтона, ми плели вінки, робили хрести й багато дізнались про ще одно українське свято.

В Едмонтоні, наша група мала можливість працювати з Романом Бретаном -- ведучим українською радіопередачею на радіостанції "СКЕР". Ми підготували радіопрограму, яка включала мою бандурну гру, різні українські пісні, новини, погоду, реклами, розмови й т.д. Це нам всім була добра наука, бо майже ніхто з нас не знав як працює радіостанція.

Ми також мали можливість оглянути Едмонтон, робити закупи й побачити виставу різних талантів. Також були в Альбертському університеті, де нам роз-

казали про українську програму і про українські курси, які там викладають.

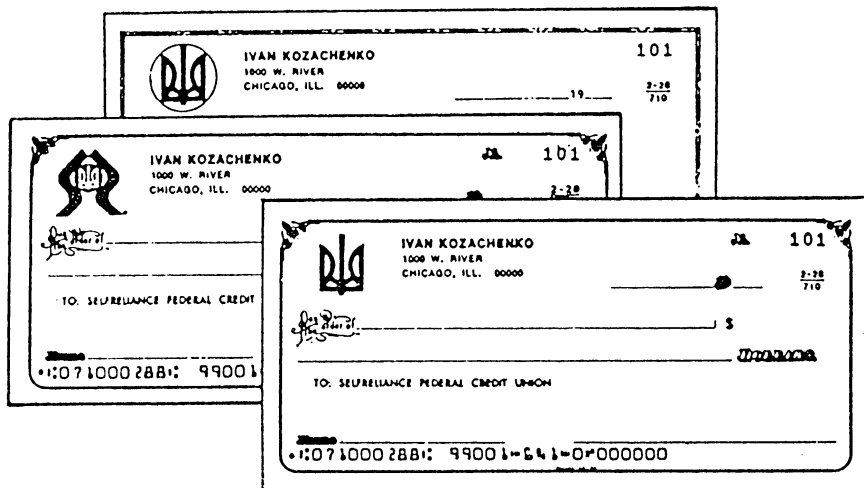
На кінець курсів студенти поставили п'єсу про гуцульське весілля включно із танцями й грою на бандурі. Після п'єси, деякі студенти дістали нагороди: я отримав дві нагороди по сто доларів за найвищу оцінку в дванадцятій класі. Після вручення нагород, батьки мали нагоду побачити наші мистецькі вироби й наші українські програми на компютерах. Так закінчилися мої курси в Едмонтоні.

Я є дуже задоволений, що міг поїхати до Едмонтона на мої перші українські курси. Програма курсів була добре обдумана щодо того, що вона включала і спосіб навчання. Я дякую всім опікунам, могому вчителю, всім доповідачам, дирекції Інституту Святого Івана й моїм батькам. Також дякую Марті Миносоровій, що була автором і координатором культурно-розвагової програми курсів.

Дякую всім.

Слава Україні!

"УКРАЇНСЬКІ ЧЕКИ"

Українська
Федеральна Кооперативна Каса
"Самопоміч"
Selfreliance
Ukrainian Federal Credit Union

УКРАЇНСЬКІ ЧЕКИ
(ДРЕФТИ) та інші чеки
МОЖНА ДІСТАТИ
В УКРАЇНСЬКИХ
КРЕДИТОВИХ
КООПЕРАТИВАХ.

КООПЕРАТИВНІ ЧЕКОВІ
КОНТА Є КРАЩІ
ЯК ЗВИЧАЙНІ ЧЕКИ.

- Трансакції є безкоштовні.
- Не вимагаємо мінімального сальда на конті.
- Перших 150 дрефтів даром, при відкритті нового дрефт конта.
- Заробляють дивіденду.
- Дрефти мають копії.

2351 W. Chicago Ave.

Chicago, Ill. 60622

Tel.: (312) 489-0520

ЩЕ ОДИН МОЛОДИЙ ПРОФЕСІОНАЛІСТ

Олександр Французенко здобув право адвокатської практики в штаті Вірджинія.

Іспити на це право (Commonwealth of Va. State Bar examination) відбулись в липні цього 1993 року, але повідомлення про успішний результат надійшло щойно наприкінці жовтня.

Молодий адвокат є син Миколи і Ярослави Французенко. Батько -- відомий письменник (Микола Вірний), довголітній радіожурналіст. Перед відходом на пенсію через недуги, був керівником Українського відділу "Голосу Америки".

Матір Олександра працює в освітній системі штату Мериленд.

Олександр не єдиний син. Він має старшого брата Руслана і молодшу сестру Роксану.

Новий професіоналіст закінчив середню школу, Сейнт Джанс коледж, у столиці в 1986 р. Це -- приватна школа, учні якої мають військову форму і, крім середньошкільних предметів, вивчають також деякі військові дисципліни.

Батько сподівався, що син піде шляхом своїх дідусів і вибере професію військового, поступивши в одну з Військових академій. Проте син вибрав іншу професію, якої в родині батьків не було. Були генерали, лікарі, науковці, священики, інженери. Тепер до них долучився адвокат.

В 1990 році Олександр Французенко скінчив Тавсон штатний університет, біля Балтимору, отримавши диплом бакалавра з ділянки Міжнародних відносин.

Адвокат
Олександр Французенко.

Через три роки, в 1993 році, Олександр успішно склав іспити в школі юристів Річмондського університету, отримавши диплом доктора юридичних наук.

Тепер він є помічником штатного судді достойного Джан В. Сауса. Має бажання скласти іспити на право бути адвокатом також в штаті Мериленд. Іспити будуть в лютому наступного 1994 року.

Крім зацікавлення в адвокатській професії, Олександр з дитинства захопаний у грі в гольф. Грає непогано. В середній школі й в університеті отримав чимало нагород. Останнього року навчання в Тавсон університеті був капітаном університетської команди гри

в гольф.

В школі юристів Річмондського університету Олександр був президентом студентської організації, яка допомагає громадянам в юридичних справах, представником школи юристів в Університетській раді студентів та суддею почесного суду університету.

Під сучасну пору молодий професіоналіст є членом Вашингтонської групи -- Асоціації американських професіоналістів українського походження.

Коли був молодшим, брав активну участь в програмах українських організацій молоді, в Пласті й ОДУМ-і. Був також членом Капелі молодих бандуристів, якою керував д-р Ігор Масник.

З початком нового життя в юридичній кар'єрі, побажаємо молодому професіоналістові традиційне: **ЩАСТИ БОЖЕ!**

вашінгтонець, 1993 р.

Маленька трьохлітня Оленка Кук продовжує далі брати активну участь в українському громадському житті.

На фото: Олеся Кук -- друга зліва, на чолі з керівником української групи Василюю Верблянською, під час відкриття етнічного ярмарку в Гошен, Індіана, США, 6-го листопада 1993 року.

Таня ДЕНЕСЮК

ЗОЛОТЕ СЕРЦЕ

Моя Бабуся померла. Сьогодні -- одинадцять квітень і на дворі падає дощ. Моєї Баби вже нема. Про це я дізналася вчора. Я прокинулася через голосну розмову. Це було по півночі і я була ссрдита, бо хотіла спати.

Я пішла до батьківської спальні сказати, щоб говорили тихіше -- виявилось що мама кричала в телефонну трубку, а не на тата. Він подивився здивовано на мене і сказав, що погане телефонічне сполучення від родичів з України. Я буркнула і пішла до свого ліжка. Після мого пробудження, я чулася що це мені ніби приснилося. Тато сказав мені, що тітка Олена подзвонила з Києва щоб сказати, що Бабуся померла в сні від виливу крові в мозку.

Ця новина подіяла різно на нашу сім'ю. Мама була в пригніченому настрої, також Маруся і Леся. Чоловіки сім'ї -- тато і Михайло -- реагували мужніше; говорили, що вона без болів померла в присутності родини. Я не знаю, як на це реагувати. Я почуваюся винною бо не плачу, не можу видавити сліз.

Про моя Бабусю я стільки не пам'ятаю, як мій брат і старші сестри. Я стараюся описати, як я почуваюся, але в мене нема слів щоб це описати. Я ніколи не є справді чесною в своїм щоденнику. Завжди боюся писати про мої глибокі й незрозумілі почуття, на випадок як хтось прочитає і відкриє що є в моїй душі, пізнає моє найпотаємніше "я". Я знаю що це нівелює ціль щоденника, але я не маю розв'язки. Я завжди була дуже приватною -- як закритий слимак, мама каже. Але тепер я чесно хочу написати про те, як я почуваюся, і не знаходжу слів.

Бачила Бабу тільки раз, коли вона була в гостях у нас одинадцять років тому. Мої сестри і брат були підлітками, мені було тоді сім років. Вони добре її пам'ятають, а я пристрасно шукаю її в моїх думках. Маруся і Леся пригадують коли вона їх навчила вишивати, і коли ходили з нею на прохід. Михайло особливо пригадує її голубці та смішні анекдоти про життя в Україні. Я уважно слухаю їхні спогади і пробую мати свої власні, але я можу тільки пригадати маловажні деталі.

Я пам'ятаю, як її старий золотий медальйон у формі серця торохтів на довгій ланцюжку, і як вона носила ортопедичну панчоку на одній нозі, а друга була боса і так вона ходила. Один черевик хляпав об її підшву, другий глухо стукав об її еластичну панчоку. Клац стук, торох, торох, клац, клац... це моя Баба.

Я починаю плакати. Мої сльози не є через смерть Баби, а через мій брак спогадів про неї. Чи вона хоч трішки мене пам'ятала?

Сьогодні продовжує падати дощ. Ми йдемо до церкви, і мама розказує про смерть Баби тим, хто її знав. Пляни на панахиду і поминальний обід лишають

мамі мало часу на сумування. В мене нема охоти допомагати в плянуванні, і я сиджу майже цілий день у своїй кімнаті. Після кількох рішучих спроб, я лишаю писати щоденника і починаю малювати.

Це ж моя справжня пристрасть. Я можу годинами малювати і це завжди мене заспокоює. Я любила мистецтво все моє життя. У стремлінні показати мою роботу, зникає моя соромливість. Малювання висвітлює моє почуття, так як писання ніколи не може.

Скільки годин малюю я не знаю. Коли хтось постукав в мої двері, я завважила що в кімнаті почало темніти. Це вже пізній вечір. Мама входить і бачить мене лежачу на килимі. Я сподіваюся, що вона почне сварити мене, як звичайно, за мою погану позу і за напруження очей в поганому світлі, але вона мовчить. Хоч її очі червоні та напухлі, вона намагається всміхнутися.

-- "Голодна?" -- питає вона.

Я знизую плечима у відповідь, а тоді пригадую, як вона ненавидить недбайливі відповіді.

-- "Не дуже".

-- "Ось тут провела цілий день... сподіваюся що малювала". -- Пауза. -- "Чи можу бачити твій малюнок?"

Я дивлюсь на те, що я півсвідомо намалювала. Бачу стареньку пані намальовану олівцем на чистім листку паперу. З її зморщених і змучених очей променить мудрість, її круглий ніс і щоки пом'якшують суворі риси її обличчя і тугозаплетену косу. З моєї слабкої пам'яті, я нарисувала Бабу.

-- "Ой Александро", -- шепоче мама, сльози показуючись в її змучених очах. -- "Це ж вона! Це чудово! Ти казала, що нічого не пам'ятала, але ти її пригадуєш. Це прекрасно!"

-- "Я -- я не знаю", -- заїкуюся.

-- "Александро -- це дорогоцінність". -- Мама тримає картину. -- "Твоє малювання завжди оживляє".

Я невидібно кручуся на килимі, витягаючи з нього нитки. Я почуваюся незручно коли мене хвалять. Мій учитель мистецтва завжди сварить мене за це. Я волію критику тому, що вона мене примушує більше і тяжче працювати, щоб показати мою здібність. Хвальба робить мене недбалою і мовчазною.

-- "Ти знаєш", -- продовжує мама, витираючи сльози кінчиком свого фартуха, -- "Баба знала про твій талант. Вона пригадувала твій малюнок, який ти зробила зі себе і з неї в зоологічному парку".

Це мені новина -- я ледве пам'ятаю, що ми ходили до зоологічного парку.

-- "Це правда, вона згадувала в її останньому листі". -- Мама глянула на мене, а тоді вниз. -- "Баба в ньому також згадувала про свою смерть. Вона з листом прислала щось що я мала дати тобі, коли ти будеш

кінчати коледж мистецтва. Я знаю, що це буде ще не скоро, але я хочу щоби ти мала це тепер".

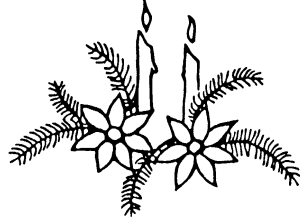
Мама втискує щось мале і холодне в мою руку. Це медальйон -- золоте серце -- із пишно і делікатно гравірованою буквою "А". "А" для Анастасії, я сама собі думаю. Це ж ім'я Баби. Але "А" також і для мене, Александра. Я уважно відкриваю медальйон. Малюнки в середині відбирають мені дихання. На одній стороні малюнок веселої сиво-волосої пані зі золотим серцем довкола її шиї. А на другій лице малої дівчини з простим, темним волоссям та з щілиною в зубах. Це ж Баба і я.

-- "Вона вирізала той малюнок, що ти вислала їй досить давно", -- каже мама. -- "Вона завжди тебе

любила і пам'ятала, і хотіла, щоби ти її пам'ятала також. Вона боялася, що може ти її забудеш бо ти була маленькою, коли вона була в нас в гостях".

-- "Але мамо, я пам'ятаю її", -- шепочу я. -- "Тепер я пам'ятаю".

Тепло починає наповнювати мою внутрішню порожнечу, і я обнімаю маму. Поза її плечами, я дивлюся на серце що стискаю в моїй долоні. "А" для Анастасії, "А" для Александри. Ні, це ж не тільки серце. Це ж не тільки маленька іграшка зроблена із холодного металу. Це є пам'ятка люблячої незабутньої частини її і мого минулого. □

УКРАЇНСЬКИЙ БРАТСЬКИЙ СОЮЗ

БРАТСЬКА ЗАПОМОГОВО -- ОБЕЗПЕЧЕНЕВА ОРГАНІЗАЦІЯ
В АМЕРИЦІ І КАНАДІ

що нараховує понад 20 тисяч членів і понад \$13,500.000.00
членського майна.

Український Братський Союз має добірні найновішого типу поліси Обезпечення на дожиття і на посмертне для старших і дітей членів. Помагає бідним, хворим і нездібним до праці членам. Помагає своєму українському народові морально і матеріально. Помагає матеріально освітньо-культурним, видавничим, церковним та спортовим справам. Помагає матеріально незаможним, здібним в науці, українським студентам у вищих школах. Видає свій демократичного напрямку часопис-тижневик "Народня Воля" українською і англійською мовами та англомовний журнал для молоді "Форум". Для вигоди своїх членів і всіх українців провадить літню вакаційну оселю "Верховина" з мальовничим розкішним парком, модерно устаткованими кімнатами, купанням у власному природньому озері та купальному басейні, спортом і культурною розвагою в Кетскільських Горах в Глен Спей, Н.Й.

Головний осідок УБСоюзу:

440 WYOMING AVENUE, SCRANTON, PA., U.S.A.

Телефони: 342-0937 або 347-5649

ОДИН ІЗ ЧИСЛЕННИХ ЛИСТІВ ПОДЯКИ ЗА КНИЖКИ ВІД УПЛДМ

До УКРАЇНСЬКИХ
ПРАЦІВНИКІВ
ЛІТЕРАТУРИ
ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

Високоповажані Пані!

*Книга-скарб. Та скарб стократ
цінніший,
Як любов'ю серця оповитий.
Скарб такий в біді і скруті
втішить,
Скарб такий - і в ніч зорею
світить.*

*Промовля до розуму читання,
А любов до серця стежку тягне.
Серце серцю подає вітання
Над кордони й через океани.*

*Дякувати вам - даремна справа...
По собі достоту добре знаю,
Що на труд не дяка і не слава,
А любов до Краю надихає.*

*Омофором, що його простерла
Богоматір у скрутну годину,
Божого веління цінним перлом
Стала нам любов до України.*

*До її сльозини і кровини,
До її відваги життєвої,
До її тополі і калини,
І до слави давньої й нової.*

*Хай же калиново й тополино
Наша слава у світах лунає:
Ще не вмерла мати-Україна
І не вмере! Бо вірні діти має.*

Ото те, що подумалось, коли отримала чудовий дарунок від УПЛДМ. Книжки відразу взяла у дві великі торби й понесла до школи, де того дня мала уроки народознавства в чотирьох початкових класах. На уроках показувала дітям книжечки від українців з Канади, дещо й читала їм. Для дітей то було надзвичайно цікаво, бо на самих перших уроках (народознавство в нашій школі введено з цього навчального року) я їм розповідала про те, що багато українців живуть за межами України, але пильно оберігають свій звичай, мову, працюють для України. І хоч розповідь свою я ілюструвала книгами, журналами, газетами, привезеними зі своєї подорожі до Америки, все ж це для малят виглядало якоюсь абстракцією. А

тут - не "колись", а сьогодні, зараз! Не "хтось" - "комусь", а цілком реальні, хоч і незнайомі, українці з цілком реальної (бо ж з нереальної пакунки не приходять!...) Канади - і не "комусь", а саме їм, кривоозерським хлопчикам і дівчаткам! І не "щось", а дитячі книжечки, які кожен може прочитати, бо написані вони нашою рідною мовою, хоч і прислані хто-зна з якої даліни.

Не знаю, як це сприймається деінде, де зв'язки з діаспорою міцніші, але для наших дітей це було щось такого, що межувало з казкою.

Книжечки чудові і за змістом і за оформленням, дай Боже сили і натхнення всім, хто причетний до їх видання і розповсюдження. Майте певність, що вони не лежатимуть у сховку, а дітки їх читатимуть. Багато класоводів і вихователів вже й тепер порозбирали їх, щоб прочитати учням в класі, також і окремі учні взяли книжечки додому. Хай наразі потішаться, а далі ми їх, я думаю, запишемо у фонд шкільної бібліотеки.

Щоправда не всі мабуть туди потраплять, бо три книжки захопили мої власні онуки, Олесь та Сергій (10 і 5 років - з історичною тематикою), а другі три - віршики для найменших забрала до Одеси моя доня, Ярославка зі своєю трьохлітньою Юльцею, котра вже тут (гостили в мене трохи більше тижня) кілька віршиків повивчала напам'ять і декламувала всім, хто переступав поріг, кумедно розкланюючись на всі боки. Доня обіцяла книжечки привезти, а синові хлопці сказали, що не віддадуть ні за що, але будуть давати читати товаришам.

То ж книги, надіслані вами, дістали вдячних читачів не лише в школі, а і в колі моєї сім'ї.

Дякую Вам усім щиро і від себе і від онуків і від школярів та приятелів. А щоб подяка була вагомішою, посилаю кілька власних віршиків у дарунок українським діточкам Канади.

Зичу всім щастя, здоров'я та виповнення всіх найсокровенніших сподівань -

Галина МОГИЛЬНИЦЬКА
Українська школа
КРИВЕ ОЗЕРО
Миколаївська область
УКРАЇНА

***

U.P.L.D.M.
2199 Bloor Street West
TORONTO, Ont., CANADA
M6S 1N2

Це адреса УПЛДМ у Торонто. На цю адресу можна вислати заяви вступу ЧЛЕНІВ-ПРИХИЛЬНИКІВ, пожертви та листи в усіх справах української дитячої літератури. Ми ждемо Вашого відгуку! □

З НАГОДИ РАДІСНОГО СВЯТА ХРИСТОВОГО РІЗДВА

вітаємо Вас,

дорогі діти, юні одумівці.

Бажаємо Вам

багато щастя, радості,

і гарних успіхів

у Вашій праці.

Христос Родився!

Славмо Його!

Поема

Микола СКЕЛЯ-СТУДЕЦЬКИЙ

СЛОВО ПРО УКРАЇНСЬКУ РОДИНУ БОЙКІВ
 -- мешканців Канади та засновників Літературного Фонду
 при дитячому журналі "Соняшник", що в м. Києві

1

*Життя шматочок я пізнав
 Родини Бойків із Канади,
 Пізнав і в віршах описав,
 Як Бог того мені порадив,
 Маленьку крихітку з життя
 Глави-господаря родини.
 Коли він був іще дитям
 Та проживав на Україні...
 І ось сучасний фотозняток:
 Бабуня, дід, онуків двоє,
 Стоять між соняхів, де хата
 Моїх рядків оцих герої.
 Стоять усміхнені, щасливі,
 Вже не Федько -- бідар колишній,
 А той, що й здумать неможливо,
 Що допоміг йому Всевишній
 Зможним стати на чужині.
 Ну що ж, така вже, певно, доля,
 Що не на рідній Україні,
 Де лихо, злидні і неволя,
 Де окупант лихий царює,
 Отой московський, той безбожник,
 А українець злидарює.
 Бо добре жити йому не можна,
 Бо він є раб -- рабів карають
 Життям злиденним... О, Україно,
 О поневолений наш краю,
 Нещастя найбільших батьківщино,
 Коли ж ти звільнишся нарешті
 З-під іноземного арешту?!
 О, так, ще й досі ти в неволі
 На власнім -- не своєму полі...*

2

*Гей, чужино -- круті дороги,
 Куди ж тепер нам мандрувать?
 Ще на які нам стать пороги,
 Щоб в хаті власній раювать?
 За океан поїдем, Надю,
 Де українців в сила-тьма,
 В незнану досі нам Канаду,
 Там, кажуть, кращого нема
 Життя на всій земній планеті, --
 Якщо зима -- то вже зима,
 А літо -- для самих поетів!
 Й земля ж така, як в Україні,
 І роботящі дуже люди,
 Отож і ми там якір кинем
 І жити краще, ліпше буде,
 Аніж в цій Бельгії, хоч знаю
 Важкої праці не минути,
 А де, скажи, її немає?
 Проте свої живуть там люди,
 Тож ідем, ідем...*

3

*Не знаю, як вони там їхали,
 Та згадую я свій маршрут
 За океан, де сонця віхола
 Мене ударила, мов прут.
 Тропічне сонце, десь екватор
 Неподалі, а ми уже
 Від спеки стали наче вата,
 Нехай нас Бог побереже.
 Венецуела! Край незнаний,
 Край екзотичний, жити нам
 В тобі у вільному вигнанні,
 Українським дочкам і синам
 Віднині суджено й довіку,
 Нам, емігрантам, але як?
 Ніхто не знав ще, та велику
 Надію мали на маяк,
 Який нас вів в уявах наших
 До "золотої" буднів чаші...*

4

*Так, будні справді ті настали
 І в Бойка Федора, і в нас.
 Комусь щастило, капітали
 Уже з'явились про запас.
 А хтось іще не доробився,
 Щоб власну хату збудувать,
 Купить машину (хмелю, вийся!),
 Ще й пісню вільну заспівать.
 Ідилія? О, ні, не дуже,
 Все те давалось неспроста, --
 Важкою працею, мій друже,
 Аж надривало живота.
 Пан Федір Бойко, що в Канаді,
 Поїхав з Бельгії, він мав
 Потужну над собою владу
 Й тому всі труднощі долав.
 І працював, і працював,
 Як син господаря, якого
 Більшовики -- ті павуки --
 Одного ранку зимового
 На поле вигнали, в Яркі.
 Забрали хату, господарство,
 Усе забрали, що було
 У хаті тій, в маленькім царстві,
 Та й геть, куркулю, за село,
 На сніг, на холод, на яруги,
 Побачим, як там заживеш!...
 "Такої батько ще нарузи
 Не знав ніколи і ми теж,
 Його родина: матір, діти,
 Тринадцять братиків, сестер.
 Здавалось, тільки би радіти
 З сім'ї такої. А тепер,
 А тут -- що діяти, як жити?
 Ах, спогади далеких літ!*

Ні, не вдалося нас убити,
Послати на той інший світ.
Ми вижили, хоч потім знову,
Коли на ноги стали ми,
До праці завжди у любові,
Нас розорили. Колими
Лише минули, але голод,
Якого штучно сотворив
На Україні "Серп і Молот",
Ні молодих, ні стариків
Не пощадив". Про це окрема
Розмова піде, хай поет,
Що пише цю життя поему,
Й про це додасть строфу-куплет.

5

О думи-спогади жорстокі!
О ті пекельні давні роки
Малого хлопчика Федька!
Волосся дибиться від жаху,
Що переніс він, бідолаха
Від пса-більшовика.

Удар по спині чоботищем,
По самих нирках, а завіщо,
Мерзенний супостате?
Це ж бо дитина ще, дитина,
Яка ні в чому ще не винна,
А ти її, о лютий кате!

Навіщо бив дітей? Що їсти
Вони хотіли? Комунисти
Хіба так чинять?...
Гей, звірюко,
В крові твої і зуби й руки,
Людоненависні, злочинні.

Тож підлий Кемпа-більшовиче,
Тебе давно мотузка кличе.
Коли ж іздох -- то пекло навіть
Не прийняло тебе, о знаю,
За те нелюдське за твоє
Бандитське битіє.

За тих дітей, що ти калічив,
Яких уже й не перелічиш,
Усіх знедолених, голодних.
За крихту хліба, за зернятко,
Та взяти зась, бо то "народне"...

А довкруги кричить, лютує
Голодомор, ніхто ж не чує --
Хай вимирає малорос!
Цей непокірний, волелюбний,
Отак його, отак -- до згуби
І "весь вопрос"...

О думи-спогади жорстокі!
О ті пекельні давні роки
Малого хлопчика Федька!
Тепер уже громадянина
Чужої, іншої країни,
Своя ж була -- гірка.

6

Що ж було потім? До науки
Тягло Федька -- здобути фах.
Та більшовицькі хижі круки

Так і ходили по слідах
Синка куркульського, щоб вчитись
Йому не дати -- й не дали.
Аж тут війна -- другий мучитель --
На фронт забрали, повезли,
На бойню, звісно... Лиш випадком
Вцілів солдат, коли снаряд
Накрив його (комусь на згадку?)
Але минув осколків град,
Стирчав лиш чобіт із землиці --
Його присипало -- то він,
Той чобіт впав комусь в очіці
І зупинив солдата скін.
І зупинив, о, доле, доле,
Йому ще жити, жити, жити
На цім життя суворім полі,
Людей і Господа хвалить.
Лиш на землі чужій, не отчій,
Своя ж бо терном поросла,
Концтаборами, млою ночі,
Немов своєю й не була...

7

ІЗГЛЯНЬСЯ, БОЖЕ

Федору Бойку

Що за добрі люди
Є на білім світі!
З ними все забудеш --
Христа-Бога діти.

З ними тільки добре
Будеш пам'ятати,
Зло ж -- ту люту кобру --
Будеш з хати гнати.

Бо ті люди сонцю
Вчилися служити,
Синові чи доньці
Повідать, як жити.

Жити -- світ любити,
З Богом розмовляти.
Світе наш ти, світе,
Кровію поллятий!

Скільки було в тобі
Воєн-поневолень,
Полягло во гробі
Доль мільйони, долень...

Тож ізглянься, Боже,
Над людьми твоїми,
Дай їм душу гожу,
Серце херувима.

Щоб у світі цьому
Злагода настала,
Щоб у кожнім домі
Бога пам'ятали.

Бо лиш він єдиний
Принесе нам спокій,
Мир для України,
Дух її високий.

(Продовження на наступній сторінці.)

ВИБОРИ В УКРАЇНІ

З листа в Донецьк

...Я досить часто читаю газети з України -- республіканські, обласні, районні, міські. Постійно слухаю радіо з Києва (Всесвітня Служба Радіо Україна), дивлюся на уривки з УТН з Києва, що передаються на двох, одногодинних, тижневих, українських телепрограмах в Торонті: "Контакт" і "Світогляд". Часто спілкуюся з людьми, що приїжджають з України в Канаду і з канадськими українцями що відвідують Україну...

Нас тут дуже турбує тяжкий економічний і складний політичний стан, який Україна переживає у цей перехідний період. Але хочеться вірити: що 27.3.1994 р. і 26.6.1994 р. народ вибере, чи перевибере, таких депутатів до Верховної і інших Рад, і такого президента, що виведуть Україну з кризової ситуації; що вони поліпшать добробут громадян і утвердять навіки незалежність держави. Очевидно, народ мусить прикласти всіх зусиль щоб вибрати чесних, розумних і кваліфікованих людей, а до того -- патріотів України, що люблять свою державу, шанують громадян, віддано дбають про них. Преса, радіо, телебачення мають важкий і почесний обов'язок дати всі інформації про кандидатів: про їхню працю і досяги в минулому і їхню програму, чи їхньої партії, на майбутнє; про їхні особисті риси. А виборці мають це прочитати, послухати і переосмислити щоб могли зробити правильний вибір. Бо якщо керівництво в країні буде невідповідне то й справи в державі будуть погані. Хочеться вірити що кожен громадянин України голосуватиме думаючи про особисте добро, добро своїх дітей, внуків і грядущих поколінь, пам'ятаючи також про минуле.

В уряді і парламенті Канади більшість депутатів є чесні, професійні, хоч скорумповані теж трапляються, або після деякого часу стають такими. Праця депу-

татів, їхні дії і поведження в громадському і особистому житті тут під постійним наглядом засобів масової інформатції і виборців. Якщо праця депутатів і прем'єр міністра невідповідна, їх не перевиберуть. Більшість канадців теж є чесні і працьовиті. Вони дбають і про свій добробут і про добро держави. Тому й живеться тут добре.

Хоч в Канаді живу з 1948 р., я ще ні раз не пропустив нагоди голосувати за кандидата мого уподобання під час федеральних, провінційних чи міських виборів...

Багато канадців перед проголошенням незалежності України, 24.8.1991 р., вважали її областю, чи, як тут кажуть, провінцією Росії. Наші аргументи, що це є окрема нація із своєю мовою, історією, культурою, їх не переконували. А советська амбасада в Оттаві завжди принижувала нас і займала протиукраїнську позицію, не зважаючи на те що її утримував також і український народ.

Із проголошенням незалежності справа докорінно змінилась на краще. Як відомо Канада була першою західною державою яка визнала самостійність України. Зрозуміло що канадські українці кропіткою працею, довгими роками, підготовляли для цього сприятливий ґрунт...

Вітаю Тебе Сергію і родину з далекої Канади і бажаю Вам доброго здоров'я, життєвої наснаги і витривалості. З приємністю згадую ті два дні, що ми провели разом у 1991 році напередодні Референдуму. Планую бути в Україні в березні 1994 року, під час виборів. Сподіваюсь що будемо бачитись.

Я вірю що народ України переборе цей тяжкий, вирішальний період в історії нашої батьківщини і вибере таких депутатів, що своєю працею і хистом назавжди утвердять незалежну, демократичну Українську Державу, де пануватимуть добробут і злагода.

З повагою,

Леонід Ліщина
20 січня 1994 р.
Торонто, Канада

(Продовження з попередньої сторінки.)

8

*Ще й цього вірша присвятив
Поет окремо для героя,
В поему вбгавши, щоб нести
Її на люди, слово-зброю.
Щоб залишити добрий слід
Про Бойка, бо ще й інший має
Він дар Господній на землі:
Братів, чим може, наділяє
В його далекій материзні,
Шлючи пакунків щедрий дар.
А для дітей -- о, вартий пісні
Іще одної цей трудар! --
Він запровадив фонд родинний
В журналі "Соняшник" за твір
Талановитої дитини,
Яка зверта до слова зір,
Чи поетичний, чи прозовий,
Надавши твору мудрий зміст,
І в українській рідній мові
Найкраще викаже свій хист.*

1993 рік, Україна

24-ий ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС СФУЖО ім. МАРУСІ БЕК

Літом 1993 року проголосила Світова Федерація Українських Жіночих Організацій 24-ий Літературний конкурс СФУЖО ім. Марусі Бек. Конкурс був для дітей та молоді -- студентів. Темою конкурсу був "Голод в Україні 1932-1933 моїми очима -- ніколи не забудемо".

Очевидно, ніхто з теперішньої молоді, Богу дякувати, голоду ані не пережив, ані не бачив. Однак фантазія-уява дитини-молодої людини може опрацювати цікаві ситуації на підставі почутого, прочитаного чи вивченого в школі. СФУЖО проголосила цю тему головно тому, що в 60-ту річницю голоду наше молодше покоління поцікавилось нашим "голокоством", пізнало трагічне минуле -- цю дійсність України, як і мовчанку, а то й заперечування держав Заходу. Гасло Світового Конгресу Вільних Українців (тепер СКУ) "Ніколи не забудемо" тільки підсилило наміри СФУЖО.

СФУЖО заохочувала жіночі організації, батьків, школи зацікавити молодь і дітей трагічною частиною нашої історії. Реченець конкурсу був 31-го грудня 1993 року. З технічних причин, Екзекутива СФУЖО мусить перенести дату речення конкурсу -- нова дата є 31-го березня 1994 року. Це дає можливість новим змагунам долучитися до вже написаних та одержаних конкурсних праць. Звертаємося до всіх: заохочуйте дітей і молодь в уяві пережити штучний голод нашого народу і зголошувати свої праці на адресу:

World Federation of Ukrainian Women's Organizations
2336 Bloor Street West
Box 84578

Toronto, Ontario, Canada M6S 1T0

Пригадуємо, що вікові групи учасників конкурсу були: 7-11 років, 12-14 років, 15-18 років, 19-23 роки.

Жюрі 24-го Літературного Конкурсу СФУЖО:

д-р Олександра Копач,
Леся Храплива-Щур,
м-р Ярослава Зорич

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДІ УКРАЇНИ" ЖЕРТВУВАЛИ:

Замість квітів на свіжу могилу світлої пам'яті
Семена Родака, на нев'янучий вінок
при "Молодій Україні" пожертви склали:

Петро і Марта Цехош	\$50.00
Олександр і Люба Харченко	30.00
Леонід і Раїса Ліщина	30.00
Пилип Супрун	15.00
Разом	\$125.00
Олена Лисик, Ошава, Онтаріо	50.00
П. Сенько, Ярділ, Н.Дж., США	25.00
Віктор Педенко, Торнгіл, Онтаріо	25.00
Онісія Юхименко, Торонто, Онтаріо	25.00
Олександр і Марія Багнівські Елкгарт, Інд., США	20.00
Олександр Ромас, Лашін, Квебек	15.00
Павло Коновал, Арлінгтон Гайтс, Ілл.	10.00
В. Пелепенко, Вінніпег, Манітоба	10.00
В. Адамець, Торонто, Онтаріо	10.00
Касян Ліщина, Чікаго, Ілл., США	5.00
Надія Дубилко, Торонто, Онтаріо	5.00

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

* * *

Шанована редколегіє!
Я з насолодою читаю "Молоду Україну".
Щастя Вам Боже,

*К. Миколаєнко,
Австралія*

* * *

Шановна Редакція "Молодої України"!
Вітаємо Вас з Різдвом Христовим та Новим Роком
і бажаємо Вам великого успіху в Новому 1994 році, на
добро ОДУМ-івської громади.

*Олександр і Марія Багнівські,
Елкгарт, Індіана, США*

* * *

Редакції "Молодої України"
Шановні колеги!

Редакція "Східного часопису" щиро вітає Вас із
святом нашої Незалежності. Бажаємо Вам подаль-
ших успіхів у благородній і відповідальній діяльності
-- служити об'єднуючим і провідним центром май-
бутнього нашої нації -- молоді, як поза межами Укра-
їни, так і в нашій Батьківщині.

З повагою

*Микола Тимошенко,
головний редактор,
Донецьк, Україна*

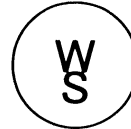
MOLODA UKRAINA

If not delivered please return to:
Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2

Ціна 2.50 дол.
в США і Канаді

N. - J. SPIVAK LTD.

1158 Wonderland Road
LONDON, ONTARIO
N6L 1A6
(PRE-MIX CONCRETE)

LENNOX

DEALER

SNIH

HEATING & COOLING LTD.
LONDON, ONTARIO

WALTER SNIH
President

Telephone
(519) 649-4964

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО

Ігоря Лисика

The Solid Oak Co.

Kitchen Cabinets – finished – unfinished

Oak furniture

848 Simcoe St. South, Unit 2, Oshawa, Ont. L1H 4K8

Tel: 416 – 434-7204

Res: 576-9779

"UKRAINA" VACATION RESORT INC.

"УКРАЇНА" ВІДПОЧИНКОВА ОСЕЛЯ

Resort:

R. R. 1 (Gore Road), Dorchester, Ont., Canada N0L 1G0

Tel: (519) 659-2963

